

१३७

पुर्खा दय्क तकगु सम्पत्ति, भोगु कला व संस्कृति
पिकाक-भक्तपुर नगरपालिका

नेपाल संवत् १९४४ तछलाश्व/२०८१ साउन १/२०२४ July / ल्या: १११, दाँ:६

विनियाँ प्राध्यापक लि ताओ या ढ्यलुवाय
भःपुं प्रतिनिधिमण्डलवा
लसकुस

भक्तपुर आदर निकेतनया जेष्ठ नागरिकपिनिगु स्वास्थ्य परीक्षण
नपां सामागी इयगु इवलय् (२०८१ असार १७ गते)

ख्वप नगरपालिका वडा नं. ८ य् लॉ पीच याथाय् निरीक्षणया
इवलय् प्रमुख प्रजापति जु (२०८१ असार १४ गते)

; DkfbSlo

@*! ; fpg !, c^a\$!#&, jif{^

रेमिटेन्सया भरय गुब्लेतक अर्थतन्त्र न्ह्याकः च्वनय्गु ?

नेपालं ल्यासे ल्याम्होपुं विदेशयु वाडं तुं च्वना तिनि । न्हिं नेद्वम्हा स्वयो अपः ल्यासे ल्याम्हो पुं विदेशयु वाडः च्वंगु ल्या दः । विश्व विद्यालय व कलेजयु खानयु दय मःपुं ब्वनामिपिनिगु हुल विमान स्थलय खानय दयो च्वंगु दः । नकतिनि जक इहिपा जू पिनिगु जोडी त, मां ब्वाया याका काय्/म्ह्यायुपुं विदेशयु वानिबलय्या आनाया ख्वखना लु स्वइबलय सुयायु नुगः ममुई ।

अः वहे ल्यासे ल्याम्होपुं गुम्हासिया थःगु देशय ज्या मदयो विदेशयु थःगुज्यासः (कर्मभूमि) दय्कला, अमिसं थगु हिचःतिहाय्क कमेयागु धेबां (रेमिटेन्स) देशया अर्थतन्त्र न्ह्याकः च्वंगु दः । चालु आ.व. २०८० /२०८१ या हिंछलाखयु जक १३ खर्ब २७ अर्ब तका दांया रेमिटेन्स द्रहं वगु खाँ राष्ट्र बैंकं धःगु दः । खाडी देशनपांया देशयु नेपःया ल्यासे ल्याम्होपिसं थःगु हिचःति लिसं ह्युगु विदेशी मुद्रां देशया अर्थतन्त्र न्ह्याकयु माला नं भीगु देशया नेतातय्के भ्या-भातिहे लज्या धाय्गु खानयु मरु ।

थुगुसी मुक्कं राजश्व १० खर्ब जक मुनय फःगु खाँ महालेखा नियन्त्रण कार्यालयया तथ्याड्कं क्यडः च्वंगु दः । चालु आ.व.या बजेटयु १४ अर्ब २२ खर्ब मुनय्गु तातुना तयो तःगुलि जेठ १५ गते अर्थमन्त्री वर्षमान पुनं उकिता हिलः १२ खर्ब ५३ अर्ब जक राजश्व मुनयु फैगु संशोधित अनुमान पिब्वगु खः । अथे हिलः पिब्वगु संशोधित अनुमानित बजेट नं पूर्वांक मुनयुता साढे दुई खर्बति म्हवचा जूगु दः ।

नेपालं गुब्ले नं थःगु देशयु हे उत्पादन याय्गु बिचःमया । नेपालं विदेशयु पिता छ्वय लाइकगु वस्तुनं मरु । वांगु हिंछलाखयु १३ खर्ब १४ अर्ब क्वतिया व्यापार घाटा जूला दक धःगुदः । व्यापार घाटाया गः थानय्गु छगू जक लाँपु रेमिटेन्स जुयो च्वंगु दः । रेमिटेन्सयु छुं भाति जक च्वयक्वय लाःसा देशया अर्थतन्त्र अखयला थखयुला मदयु फः । नेपालं उत्पादनयागु वस्तुत दाच्छिया मुक्कं १ खर्ब ३९ अर्ब क्वतिया जक निर्यात जुला । दायँ दायँ पतिकं पिताछ्वगु वस्तुत अपः जुयो वानय मःगुलि थुगु चालु वर्षयु वांगु दायँ स्वयो ३ प्रतिशत म्हवचा जुला धायो च्वंगु दः ।

नेपःया शासकदलपुं सरकार क्वथय्गु व दयेकेगु लि हे लिइमलाक जुयो च्वंगु दः । दात्याया इलयु प्रदेशयुजक २२ क विश्वासया मत २४ क मुख्य मन्त्री त हिलय्गु ज्याखं च्वयया खाँ हे खः धायु फः । केन्द्र सरकारयु नं प्रचण्डं जक डाक विश्वासया मत काय धुंकल । प्रधानमन्त्रीया कार्यकाल न्ह्याकबलयु संसदया दुजःपुं मध्ये नेम्हा बाहेकं फुक्क २६८ म्हा सिनं हे मत ब्युम्हा प्रचण्डं दकलयु लिपाया डाकगु पालय विश्वासया मत कःबलयु ६३ म्हा सिया जक समर्थन काय फता अकिं सरकारं प्याहाँ वय माल । अः गाथिचिडः सरकार दयकपुं नेका-एमालेया सरकार ग्वःन्हू तातुइ, स्वय बाकी दःनि ।

रेमिटेन्स अर्थतन्त्रया क्वातुगु स्रोत मखु । अन्तर्राष्ट्रिय लागायु ल्वापु जुसा, नेपःमिपिसं ज्यासानिगु देशं छुं विपत्ति महामारी फयु मःसा, अजगु इलयु रेमिटेन्सयु तस्कं बांमलाक लिच्वः लाई । रेमिटेन्सया भरयु अर्थतन्त्र न्ह्याक च्वंतलयु देश विकासया लुखा चाय्के फैगु खानयु मरु ।

पिकाक-ख्वप नगरपालिका/सम्पादक-आशाकुमार चिकंबञ्जार, डेस्कटप-धन लक्ष्मी त्यात, आवरण सज्जा-रेणु ध्वज, थाकू- भक्तपुर अफसेट प्रिन्टर्स फोन ल्याः ०१-६६१३०४३, इ-मेल- khwopapau@gmail.com

का.रोहितया चीन यात्रा

हाङ्ग चाउया बजारय्

ब्वनय्गु नपां नपां ब्वनामिपिसं थःगु स्वास्थ्य नं उलि हे बांलाक च्वंगु दः । न्हपा न्हयाब्लें विरामी जक जुइपुं ब्वनामिपुं अः ५५० मि. ब्वाक वानय्गु कासाय् न्हाप लाकल अलय् छगू किलोमिटरय् नं ब्वति काई । ब्वनामिपिसं न्हिं बाघौ स्वास्थ्यया कक्षाय् नं ब्वति काई । ब्वनामिपुं अः थमनं हे अध्ययन याइगु नपां बैज्ञानिक अनुसन्धानया ज्याखय् अपलं ध्यान बिई ।

ब्वनामिपिनिगु ज्या इवःया खायँ प्रिन्सिपल वाँ हो लीं धायो दिल- क्रान्तिलिपा व न्हँगु शिक्षा नीतिं ब्वनामिपिन्के राजनीतिक चेतना अपलं दयो वल । अः थुगु ब्वनय्कुथि थी थी ज्याइवःसं ब्वति काइपुं मू ३३ म्हा ब्वनामिपुं दः अपुं जाथुय्गु नसा ज्वरय् याय्गुलिं नं ब्वति काई ।

सुथाय् व न्हिनय्या नसा ब्वनामिपिसं ब्वनय्कुथि हे नई अलय् नय्गु ब्यवस्था शिक्षक व ब्वनामिपिनिगु छगू पुचलं याई । नय्गुलि डाताजि परिकारत दः । नय्गुया धेबा ब्वनय्कुथिया उत्पादनं हे पुलि । ब्वनामिपिनिगु साफूया लागिं नं बांलागु ब्यवस्था दः । दांक बिइगु याडः तःगु दः ।

ब्वनामिपिसं छु छु विषय ब्वनय् मः धाय्गु जिमिगु न्हयसः या लिसलय् प्रिन्सिपल वाँ हो लीं जुं धायो दिल -

ब्वनामिपिसं चिनियाँ भाय्, गणित, राजनीतिशास्त्र, भौतिक विज्ञान, रसायन विज्ञान, जीव विज्ञान, इतिहास भूगोल थी थी मू विषय ब्वनिगु खः । व बाहेकं ब्वनामिपिसं उत्पादक श्रमखय ब्वति काई । विदेशी भायया खायँ वयकलं धायो दिल च्वयथ्यंकः या शिक्षा काइ पिसं अंग्रेजी व रसियाली भाय मध्ये छगू भाय ब्वनय् मः । वनं बाहेक वय्या तगिनय ब्वनिपुं ब्वनामिपिन्ता सङ्गीत व किपा च्वज्या (चित्रकला) मयय् कसिं मगा ।

प्रिन्सिपल वाँ हो लीं जुं ब्वनय्कुथिया खाँकानय्धुक विद्यार्थी युनियनया सभापति जुं न्हँगु शिक्षा नीतिया समर्थनय् धायो दिल । चीन मथां हे च्वजःगु दे (उन्नतिशील) जुयता चिनियाँ जनताकय् उच्च राजनैतिक शिक्षा व विज्ञानया ज्ञान मदयकं मगा । समाजवाद निःस्वाँ स्वाँ नपां साम्यवादी समाजया लाँपु दय्केता चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टी पुलांगु अव्यवहारिक शिक्षाया पलि गुगु व्यवहारिक शिक्षा छ्यलय् हःगु खः तस्कं लय्ता अलय लसकुस याय् लाइकगु ज्या खः ।

कोरियाली, जापानी, मिश्र या थी थी जनताया समर्थनय् साम्राज्यवादी विरोधी सभा व विश्व शान्तिया लागिं याइगु सभा व जुलुसय् जिपुं श्वहे ब्वनय्कुथिया ब्वनामिपुं ज्वडः ब्वति कः वाडा । श्व राजनैतिक चेतना वा अन्तरराष्ट्रीय भावना वगु न्हँगु शिक्षा नीतिं याडः देशय् आखः मसपुं मदयका निरक्षताता हाँगः लिसें लिडः छ्वय फत । नपां परिश्रम वा शारीरिक क्षमता न्हपा हेपे याडः स्वइगु अलाय न्हँगु शिक्षा नीति छ्यःसां निसें शारीरिक श्रम याइपुं मनुतय्ता

च्वछाय्गु भावना ब्वलान । उकिं न्हँगु शिक्षा नीति मनुतय्गु नुगलय् न्हँकाथं ह्युपा हयो ब्युगु दः । समाजवादी व साम्यवादी शिक्षा काय् खाडः ब्वनामिपुं ज्या साडः नैपुं ज्यापु ज्यामित नपां मिलय जुयो ज्या सानय्गु भावना, चिच्याहिपिन्ता तःहिपिसं बिचः याय्गु, अनुशासनय् च्वनय्गु, द्रं'गुदः सा ल्ह्वनय्गु, थः स्वयो सःपुं च्वयया मनुत नपां सय्केगु थजगु थी थी भावनात ब्वनामि पिन्के ब्वलान । न्यां व इस्पात गथे दयकेगु ? रेडियो ग्राफिक ज्या गथे याय्गु ? धाय्गु खाँ नं ब्वनामिपिसं सय्कल । थजगु भौतिक खाँया व्यवहारिक शिक्षा काय्गु नपां ब्वनामिपिसं प्राविधिक क्रान्तिखय् नं ब्वतिकाल । न्हँगु शिक्षा नीतिं याडः ब्वनामिपिनिगु सांस्कृतिक स्तर नं च्वजाल । अलय जीवन गथे सुखकाथं न्हयाकय्गु धाय्गु भावना नं ब्वलांकः हज्यागु खानय् दः ।

छात्र संघया सभापतिया न्हँगु शिक्षा नीति पाखं ब्वनामिपिसं भौतिक आध्यात्मिक लागाता च्वजाय्कगु रिपोर्ट लिपा न्हँगु शिक्षा छ्यःगु स्वदाया थःगु अनुभव हिंच्यादाया छम्हा मिसामचां थथे कान- जि हाङ्गचाउया दकलय् तःमिम्हा अथेधाय् दकलय् तः हांम्हा पुँजीपतिया म्हायय् खः । पुँजीपतिया म्हायय् जूगुलिं जिता शारीरिक श्रम याय्गु मन मरु । जिता मयो । थाकुक शारीरिक ज्या याइपिन्ता जिं क्वहयंक स्वयगु । अलय १९५८ या न्हँगु शिक्षा नीति छ्यलय् धुकः फुकक ब्वनामिपुं शारीरिक श्रम याय्ता बुई अलय ज्यासलय् (कारखानाय्) वानिगु । उब्ले ब्वनय्कुथि वा कक्षाय् जि याकचा जक ल्यडः च्वनिगु । व जुगु जिं ज्यायाता

सच्छिव स्वीन्हयगुगु स्वप पौ. ब.छि पौ(पाक्षिक)

क्वहयंक स्वयगु लिं अलय अमिसं जिता उत्पादक श्रमय ब्वतिकायहे मः जक मधाइगुलिं खः । लिपा जिता तस्कं काथं मछिंथें जुयो वल । जिनं याकचा ब्वनय् कुथिसं च्वडः च्वनय ममत । च्वनयगु नं गथे ? छँ नं याकचा च्वनय् मन मरु । छन्हू जिनं अपुं नपां तुं उत्पादन श्रमखय् ब्वति काय् जक वाडा बलय् छम्हा पासां धाला - 'छ यक्व तः मिम्हा पुंजीपतिया म्ह्याय् छं ज्या सानय् फै मखु । ज्या सानिबलय् छंगु लाहा तुति स्याई । अलय् छंता छँ नं न्वाई ।' वं थःगु खाँ खं जिगु मन हे कायँ हाल । अलय् जिं धाया - 'खः जिं छँ छुं हे ज्या याय् म्वः । उकिं जिं छन्हू ज्या सानय् मफै । छमिसं थें थाकुगु ज्या याय् मफै अलय् छमिता च्या त्वंकयता च्या यां तयो बिय फै ।' थुकाथं जिं अपुं नपां ज्या साँ वानयता जिदी याडा । जिगु खाँ फुक्कसिनं खः धाला । उखुनुं निसें जिं उत्पादन श्रमखय् ज्या साँवाडा । ज्या सय्का । अजगु ज्या सांसानिसें जिं सानय् फै मखु धाय्गु शारीरिक कमजोरी नं ताडः वान । परिश्रम यासेलिं जिगु कपः स्याइगु ल्वय नं ताडः वान । भीगु उसायँ भन भन बाँलाड वल । जिं कासाया धिधिं बल्लाखय् नं बुलुहुँ व्वतिकायो ह्या । वांगु दायँ जिं तापाक्क, च्वय थयंकःतिन्हयगु लड्ग जम्प, च्वयतिन्हियो बार पुलय्गु हाईजम्पय व ब्वाक वानय्गु दौड्या धिधिं बल्लाय नं ब्वति काया । उगु कासाखय् जि न्हाप लाता । उलि धाय् धुकः वं जिमिता आंगलय यखायो तःगु दसिपौ पाखय् मिखा ब्वयकः क्यना । जिमिसं आना मिखा ब्वयक स्वयाबलय् वं डागू-खुगु कासाय् त्याकः दसिपौ कायो तय धुकगु जुयो च्वना । वयक हिन्हयदा च्यादाया तस्कं बांलाम्हा मिसामचा खः । वयागु खाँ खय् भ्या भाति हे नक्कलीगु फय् खाँ मरु ।

व मिसामचां थःगु खाँ काँ काँ यंकल - उत्पादन श्रमय ब्वतिकायो जिगु शरीर बाँलाडः बल्लाडः वल नपां व्यवहारिक ज्ञान नं अप्वयो वल । विदाया इलय कम्पुनय् किसानतनपां जीवन न्ह्याकाबलय् जिता तस्कं आनन्द वड्गु गुकिं जिकय् ज्या सानय्गु फूर्ति नं वड्गु । अपुं नपां ज्या साडः जिकय् बुँज्या सम्बन्धी यक्व यक्व ज्ञान दत । अमिसं जिमीपाखं किताबी (साफूया) व सैद्धान्तिक ज्ञान सय्की अलय् जिमिसं अमिके व्यवहारिक ज्ञान सय्केगु । जिपुं अपुंनपां ज्या साडा । अः जिता अपुं नपां

बि स्कं च्वनय् हे ममत । अ : जि

कम्पुनय् वाडः

किसानत नपां जीवन फुकय्गु तस्कं यल । थुकाथं कम्पुनिष्ट पार्टीया न्हँगु शिक्षा नीतिं याडः जि थजपुं पुंजीपतिया परिवारं वपिन्ता नं भिं जूगु दः नपां लिपा लिपा नं पार्टी व अध्यक्ष माओया न्हयलुवाय् भन भन बांलाक ज्या सासां वानय् ।

थुली धाय् धुकः वं थःगु खाँ दिकल । अलय् जिमिसं वाय्के न्हयसः न्यनय्गु त्वः मता । छ कम्पुनय् ज्या सां वानिबलय् छँ छं मां ब्वा पिसं ब्वः

मब्यूला ?

अँ न्हां न्हां यां ब्वः बिड्गु अलय् जिं मां ब्वा पिन्ता खाँ थुइकः सम्भेयाडा । सकलें पासापुं ज्याखय् वानिगु अलय् जि गथे याकचा च्वनय् फै ? हकनं अमिसंनं ई या लहर नं थुय धुकगु जुल । जिगु खाँ न्यडः जि मां ब्वा पिसं धायो दिल जिमिसं कमेयाडागु हे थः काय म्ह्याय् छमिगु लागिं हे खः । छमिसं थमनं हे थःगु इच्छां ज्या साडः नय्गु उकि हे आनन्द काय्गु जूसा बांहेला । जिगु धाय्गु छुं मरु ।

वयागु खाँ न्यडः वड्गालया मिसा पासापुं धीरा व कणिकापिन्ता तस्कं बांलागु लिचवः लात । न्हयसः लिसंः खाँ न्यनय् धुक जिपुं ब्वनय् कुथिया मेमेगु विभाग नं स्वःवाडा । जिपुं ब्वनय्कुथिया छगू ज्यास (वर्कसप) लय वाडा । आना ब्वनामिपुं एप्रोन व पञ्जा न्ह्याडः डाइनामो छगः दयकः च्वंगु जुयो च्वना । गुम्हासिं मोडेल दयक च्वना । गुम्हां मोडेलया लागिं ल्या खाडः च्वना ।

ब्वनामिपुं तस्कं उत्साहित जूयो लयतायो ज्यासाडः च्वना । अपुं फुक्क थः थःगु ज्याखय् लिइ मलाक जुयो च्वना । अपुं कारखानाया मजदुरत थें हे तस्कं मन क्वसाय्क ज्या साडः च्वना ।

जानकिगु बैगः (डाइनिंग हलय) छपुचः ब्वनामिपुं बजि ज्वरय् याय्गु कुतः याडः च्वना । मेदखय् छपुचः ब्वनामिपुं कासा म्हेतः च्वना । ब्वनामिपिनिगु ल्या व विभागत अलय् अमिगु ज्या इवः तः स्व स्वं जि मिडिल स्कूलय मखु छगू विश्व विद्यालय चाहिल स्वयो च्वडागु थें ताय्कः च्वडा ।

अथेहे घौछीत ब्वनय् कुथिया विभागत सरसतीं स्व स्वं जिपुं प्रिन्सिपल वाँ हो लि शिक्षकपुं अलय् विद्यार्थी युनियनया पासापिन्ता सुभाय देछायो बिदा फ्वडः वया । मोटर क्यान्टनया लागिं रेलवे स्टेशन पाखय् ब्वाकय् यंकः च्वना ।

बौद्धिक विद्रोहं आँट याःसा न्हूंगु आशाया मता च्याई

नारायणमान बिजुक्छें (रोहित)

लिसः सरकार ह्यूगु याता 'संक्रमण' धाइ मखु बरु वस ह्यूगु जक खः धाई । नं जक हिलय वं मनूया बिचः व वर्गय् ह्यूपा वै मखु । अथेहे अः वडगु सरकारय् नं वहे पुलांगु छ्वः, दल, वर्ग स्वार्थ काथं हे ज्या याइगु पक्का खः । अमिसं देश व जनताता भिं याइ मखु ।

३) न्हयसः अः सता गाथि च्यूपिसं नेगूदलया तानाशाही काथं पला छिइला ? उकिं देशय् गजगु लिच्वः लाई ?

लिसः नेगू दलया प्रतिक्रियावादी शक्तिं मे मेगु दलता नं छुं भाति चिपगु क्वें इडः वियगु त्वःतिमखु, नपां देश व जनताया भिं ज्याखय् स्वयो मभिंगु ज्याखय् हे न्हापायाथें ज्या न्हयाकी ।

४) न्हयसः थौया इलय बुद्धिजीवीपिसं छु याय मः थें च्वं ?

लिसः शासक दलया बुद्धिजीवीपुं नसानय दःपुं, सहलियत दःपुं अलय नयमरुपुं, सहलियत मब्यपुं पुचः तय्गु थः थः गु तमं पुंजीवादी बुद्धिजीवी पिनिपाखं समाजता भिं याइगु गनां हे खानय् मरु । बरु अमिगु दथि दाड वैगु बौद्धिक विद्रोहं आँट याःसा न्हूंगु आशाया मता च्याइला धाय्थें च्वं । अलय 'स्वर्णिम वाग्ले' पहः काथंया मखु ।

नेगू दलया प्रतिक्रियावादी शक्तिं मे मेगु दलता नं छुं भाति चिपगु क्वें इडः वियगु त्वःतिमखु, नपां देश व जनताया भिं ज्याखय् स्वयो मभिंगु ज्याखय् हे न्हापायाथें ज्या न्हयाकी ।

५) न्हयसः थौ कन्हे साहित्यकारपुंन देडच्वंथें च्वं, तयकपिन्ता नं छु सल्लाह बियो दी थें ?

लिसः शासक दलपिनिगु सहलियत कायो च्वंपुं व सहलियत काय मखांपुं साहित्यकार पिनि दशवी ल्वापु च्वजायो वगुदः । उकीं साहित्यकार पिनी दशवी नं असन्तोष व मचवयगु लक्षण खानय् दयो वल । अः न्हूंगु पुस्ता पाखं च्वमि कवि व कलाकार पुं फुक्क थुइकः दाडः वैतिनी ।

थौया राजनीतिक परिवेशय् सिद्धान्तया राजनीति त्वः तः भागवण्डाया राजनीति याडः देशय् अस्थिर राजनीति याड देशता भन भन गालय् थुडः च्वंगु दः । हकनं छगू छधा प्याखं क्यडः एमाले - कांग्रेसया मंकः सरकार दय्कः जनताया मिखालय् धुलं छ्वाकः च्वंगु दः । थजगु इलय वरिष्ठ राजनीतिज्ञ नपां नेपाल मजदुर किसान पार्टीया नायो भाजु नारायणमान बिजुक्छें (रोहित) जु नपां समसामयिक विषयलय् खँलाबल्हा याडागु जुल ।

१) न्हयसः थौ या राजनीतिक परिवेशं दे गखय् पाखय् वानिथें च्वं ? धायो दिला ?

लिसः संसदं सरकार निः स्वानिगु खायं शासक दलत मिलय जुयो संविधान हिलः वगुली सरकार दयकेगु क्वथयगु छगू 'म्यूजिकल चियर' या कासाथें पालं पः सरकारय् वानिगु चिट्ठाथें दयकः यंकला । उकिया लिच्वः संसदय् वैगु छगू छगू सड्कटता चिट्ठाखय् यंकला । अः दे आमैया चाय् छ्वातुगु गुँई (घना जड्गलय्) तांपू शासकतय्गु पुचः या रूप काय तांगु दः ।

२) न्हयसः धात्थें थव राजनीतिक "संक्रमण" खःला ? थजगु इलय राजनीतिक कार्यकर्ता पिन्ता गजगु लांपु वयडः दी थें ?

अः न्हूंगु पुस्ता पाखं च्वमि कवि व कलाकार पुं फुक्क थुइकः दाडः वैतिनी ।

प्रधानमन्त्री थःगु हैसियत लुमांक बलय् विवेक

प्रधानमन्त्री थःगु हैसियत लुमांकः सार्वजनिक अभिव्यक्ति ब्यू ब्यू वगुलिं व इलय व्यलय संकटय् लालां वयो च्वंगु दः । श्वलिपाया पटकय् भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदिया सपथ ग्रहणय ब्वतिकायो ल्याहाँ वय साथं वं राष्ट्रिय सहमतिया सरकारया खाँ लहाता । माओवादीता तंचायकल धःसा हकनं नेकां नपां मिलय जुयो न्हँगु गाथी (गठबन्धन) या सरकार दय्क फःगु खायँ एमाले नेतात न्हपानिसें हे शंकां याडः च्वंगु खः । प्रधानमन्त्री हे राष्ट्रिय सहमतिया खाँ लहासेलिं एमाले व नेकाया दश्वी खाँ लहाडः सहमति दय्केगु बांलागु मौका चूलागु खानय् दः ।

प्रधानमन्त्री दाहालपाखं नेका व एमाले नेगुं तःहांगु दलत धोखा नपुं खः । न्हपांगु व नेगुगु तःहांगु दल जूयानं थः स्वयो स्वदुगं चिच्याहांगु दलता समर्थन याडः सरकारय् दुतितय मःगु दुःख नेगुं तुं दलता मरुगु मखु । माओवादी प्रतिनिधि सभा व प्रदेश सभाया निर्वाचन नेका नपां मिलय जुयो त्याकय्गु अलय सरकार निः स्वानय्गु इलय एमाले नपां मिलय जुयो दय्किगु, अलय राष्ट्रपतिया चुनावय् नेकां नपां मिलय जुयो वांगु हकनं एमाले नपां मिलय जुयो सरकारया न्हयलुवा जुयो च्वनिगु दाहालया थातय मलागु नपां सिद्धान्तहीन व्यवहारं न्हपा व लिपा माओवादी धोखा मनसिं मगागु हे खः । अः माओवादी वहे कुकर्मया फल फयो च्वंगु जुल ।

एमाले पार्टीया वरिष्ठ नेतात विष्णु पौडेल, इश्वर पोखरेल, शंकर पोखरेलपुं दय्कं दय्कं रघुवीर महासेठया न्हयलुवाय सरकारय् दुतिंगु हे छुं नं इलय एमाले अः याय्म्हा सरकां छुटय् जुय फैगु पला खः । थुगु खायँ प्रधानमन्त्री दाहालं भ्याभाति हे बिचः यागु खानय् मरु । प्रधानमन्त्री दाहाल

थुगु इलय बांमलाक हे गालय् दुन । श्व व नपां तुं माओवादी पार्टीं नं सती वानिगु हुनि नं जुय फः ।

एमाले प्रचण्ड सरकारता ब्यूगु समर्थन लिता कः सेलीं अशोक राई न्हयलुवाया जनता समाजवादी पार्टीं नं समर्थन लिता काय धुकल । दाहाल कय् माओवादिया ३२ गू सीट, रास्वपाया २१गू व एकीकृत समाजवादीया १० गू सीट याड, ६३ गू सांसद पिनिगु जक समर्थन ल्यं दतानी । असार २८ गते प्रधानमन्त्री प्रचण्डं विश्वासया मत काय्गु धायो च्वंगु दः । लोसपाया नायो महन्थ ठाकुर, जसपाया नायो उपेन्द्र यादव, जनमतपार्टी, नागरिक उन्मुक्ति पार्टी, राप्रपापिसं नेका व एमालेया गाथी सरकारता सहमति बिय धुकल । चच्छीया दुनय छुं नं न्हँगु 'फुमन्तर' याडः हिड्के मफूसा अः माओवादी प्रतिपक्षय् वानिगु पक्का हे जुल नपां २०६३ साल लिपा सदनया दकलय् कमजोर पार्टीं पाखं जक ल्यं दै तिनि ।

एमाले व नेकांता तः क हे धोखा ब्यूम्हा प्रचण्डं छुं नं इलय व नेगुं दल मिलय जुय फै धाय्गु मति तय मफः । अभ्र वं थः ता सफल राजनीतिज्ञ काथं पिब्वयो च्वापुक जुयो सार्वजनिक दबुली नुवावां वला । जिमिके ३२ सीटया जादूया कछि दः । वहे जादू ल्यं दःगु डादाया ईया सरकारया न्हयलुवा याडं तुं च्वनी । थजगु खाँ खं एमालेता अभ्र अपः तंपिकाय्केगु ज्या यागु जुय फः ।

प्रचण्ड पाखं धोखा नःम्हा शेर बहादुर देउवा बदला कायता काथंछिंगु ई माल च्वंगु खः । उकिया चिं उल्ले हे खानय दःगु खः । एमाले व माओवादीया दश्वी गाथी चिडः दय्कगु सरकार छुं दिन लिपा हे च्वंगु प्रतिनिधिसभा बैठकय् नेकाया प्रमुख सचेतक रमेश लेखकं धाला - अलय छक

बिच, यो, श्व फुक्क धोखा नःपुं छन्हू छथाय्सं मुडः छिगु विरोधय दौं वसा छि गना थ्यनिगु जुई ? विचः यो, मति वाय्की थूलिजक इनाप खः प्रधानमन्त्री जु ? उगु इलय प्रधानमन्त्री प्रचण्ड मुसुमुसु न्हयलः च्वंगु फुकं सिनं स्वगु हे खः ।

नेका संसदीय अभ्यासय् सःस्यूगु पार्टीं खः । नेकाया प्रमुख सचेतक लेखकया च्वयया न्हिथनाता प्रचण्डं दुनुगलं वायकः स्वयो च्वंगु खानय् मरु । भरु सरकारं प्याहाँ वानय मःगु या दुःख जक धायो पारयाता । २०८० फागुन ३० गते प्रचण्डं प्यकगु विश्वासया मत कायो च्वंगु इलय नेकायाय् हे प्रवक्ता विश्व प्रकाश मैनालीं धःगु खः - खाँ मजुइगु धायोदिल प्रधानमन्त्री जु । क्वयनं जिमि सभापति जुं खाँ जुइगु खः धायोदिल । खाँ मल्हाइपिनि दश्वी खाँ लहाइगु याडः हल धःसा छिगु पला गुखय पाखय् छिई प्रधानमन्त्री ज्यु ? श्व व थजगु न्वचुत एमाले व नेकाया दश्वी दुनंदूनयँ सत्ता गठबन्धनया लागिं खाँ लहाडः च्वंगु बांलाक हे सिय दः ।

माओवादी न्हयलुवाया सरकारय् अः खानय् दःगु संकट प्रधानमन्त्री प्रचण्ड थमं हे च्वंगु खानय् दः । अःया अवस्था वगुलि वयागु गैर जिम्मेवारी न्वचु थातय मलागु चरित्र व ई स्वयो खाँ लहाइगु अवसरवादी चिन्तनया लिच्चः खः । वं थःता गतिशील दाबी यासां धात्थेगु खाँयां व थःगु स्वार्थ पूर्वाकय्ता न्ह्याथिन्योगु बांमलागु थासय् पलातय्ता नं लिफ मस्वइम्हा सिद्धान्तहीन नेता सावित जूगु दः । छकः नेकः न्ह्याम्हासिता नं भांगः लाय फै अलय न्ह्याल्ले फुक्कसिता भांगः लाय फै मखु धाय्गु खाँ लिपा घटनां सिड्कः काय फः ।

नेगु दलया तानाशाही याईगु सतरा
संसदया दकलय तूःहांगु दलं सरकारया न्हयलुवा जुइगु अलय नगूगु तहांगु

सच्छिव स्वीणहयगूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

दल संसदया प्रतिपक्षय् च्वनिगु संसदीय प्रजातन्त्रया मान्यता खः । प्रतिपक्ष गुलि बल्लाता उलि हे जन अधिकार सुरक्षित जुई । प्रतिपक्ष कमजोर जुलकीं सरकार मागः मरुम्हा किसी व गसी मरुगु फसी थें जुयफः । नेका व एमाले संसदया न्हापांगु व ल्यूया त्हांगु दलत खः । उगु नेगू दलत मिलय जुयो दयकगु सरकार एमसीसी थजगु राष्ट्रघाती सम्भौता याः सा जनताया पाखं सदनय् तैगु सः कमजोर जुई । मेमेगु दलतयगु समर्थन कायो दय्किगु दुई तिहाइया सरकार अमिता काथं छिं थें संविधान हिलिगु नपां विदेश नपां देशघाती सम्भौता याइगु सम्भावना अपलं खानय् दः । अजगु सम्भौतात हिलयता तस्कंथाकूई । नेका व एमालेया नेतात नेपालय मेगु दलतयगु अस्तित्व हे मदय्क नेगू दलया तानाशाहीं बवत्यलयगु मति तै । राजनैतिक अस्थिरताया दोष संसदय म्हुवचा दक प्रतिनिधित्व याइपुं दलतयता क्यडः अपुं चोख जुयगु स्वयो च्वंगु दः ।

एमालेया महासचिव शंकर पोखरेलं लिपा ब्यूगु न्वचू हे अमिगु नियत थुईकेता काफी गा । वं असार ट गते दाडय् ग्वसः गवगु छगु ज्याइवलय धायोदिला-‘धात्थेखय्क नेगू दलया व्यवस्था हे तस्कं बांला, काथंछी ।’ वं संसदय अपलं दलत दःगुलिं सरकार थातय् मलागु भ्रम ब्वलांकः संविधान संशोधन याडः जूसां नेका व एमाले बाहेक मेगु दलतयता हांगः हे मदय्क ल्यं थानय्गु मति तै । अझ हकायो वं धाला - अः तःगु हे चिच्या चिच्या हांगु पार्टीत दः । व पार्टी तयता चुनावं त्याकय् मफैगु अवस्थाय् थ्यंकय् फःसा अपुं अथे हे मदयो वानि । चिच्याहांगु पार्टीता चुनावय् बुकय्गु अलय् नेता तयता त्वःत कार्यकर्तातयता एमाले खय् ह्यगु । वाह ! एमालेया लोकतन्त्र । एमाले नेतातय्सं थः पिन्ता नेकां स्वयो अपः लोकतन्त्र वादी जक हः जुइपुं । लोकतन्त्रया अर्थ विचारया धिं धिं बल्ला बिचः तानाशाही व निरंकुशता खः । नेगू दलया व्यवस्था जूसा निर्दलीयताया

नामय छगू जक एक दलीय व्यवस्था हैगु पञ्चायतयाय हे पलाखय् डाई ।

समाजय् हुलं मखु बिचलं न्हयलुवा याय् मः । पुलांगु विचःता न्हूगु विचलं हुयो छ्वै । प्रजातन्त्रय् थी थी विचः या दशवी धिंधिबल्ला याय्गु थाय् दय्मः । अः पुलांगु विचः ज्वड, च्वंपुं ध्वगिगु व चांगु पुलांगु बिचःया पुँजीवादी पार्टीत करोडौं खर्च याडः, प्रशासनया दुरुपयोग याडः अलय जनताता लोभ क्यडः चुनाव त्याकी । डादाया छक निर्वाचनया प्याखं क्यनि, लोकतन्त्रया पहः क्यनि । धात्थे व लोकतन्त्रता हेला यागु खः ।

नेगू दलया तानाशाही पालंपः जनताता शोषण व शासन याइगु पुँजीवादीया मेगु ख्वः खः बेलायत व अमेरिकाय् थें । बेलायतय् कन्जरभेटिभ व लेबर पार्टी अलय अमेरिकाय् डेमोक्रेटिक व रिपब्लिकेन पार्टीत पालं पः सरकारय् वानी । जनताता शोषण व शासन याई । पुँजीपति वर्ग त्यानुचःम्हा सलाँ ह्यथें छगू दल बदनाम जुलकीं मेगु दलं चुनाव त्याकी अलय् कन्हेनं जनताता शोषण याई । बेलायतय् १४ दा हाँ निसें शासन याडः च्वंगु कन्जरभेटिभ पार्टीया पहः तस्कं कमजोर जूयो बांगु खानय् दः । जनताकय् नेगू पार्टी बाहेक मेगु लाँपुं दैमखु । न्हूगु संविधान दय्किगु इवल्यं नं नेका व एमालेया नेतातय्सं नेगू दलया व्यवस्थाया अप्रजातान्त्रिक प्रावधान तयता स्वगु हे खः । मेमेगु दलं चर्को विशेध यागुलिं व याय मफूत । प्रजातन्त्रया पक्षपाती दलतय्सं थजगु ज्या या विरोध मयासैं मगा ।

संविधान हिलय्गु सन्दर्भ

नेका व एमाले संविधान हिलयता हे न्हूगु गाथीया सरकार दय्केगु सहमती जूगु दक धः जुला । थव छगू मिखा पिईकिगु ज्या जक खः । संविधान हिलयया लागिं जक खः सा संसदय त्याक वयो च्वंगु फुक्क दलत नपां छलफल याय्मःगु खः । अः तकया संघीयता छ्यलय्ता खानय् दःगु समस्यात प्रजातन्त्रहज्याकयता पंगः जुयो च्वंगु

प्रावधानत अलय् हिलय मःगु विषयत या खाय् फुक्क दलत नपां छलफल याय् मःगु खः । नेगू दलया मति काथं जक (संशोधन) हिलयता संविधान नेगू दलया मंक घोषणा पत्र व अवधारणापत्र मखु ।

संविधान ल्वहँतय कियोतःगु आखः थे हिलाय हे मज्यूगु पक्का नं मखु । वयां नेपःमिपिनिपुं प्रतिनिधिपिसं नेपःमि पिनिगु लागिं हे दयकगु मंकःगु राजनैतिक दस्तावेज खः । छक दयके वं संविधानं न्ह्याब्लें उलि हे काथंछिं ज्या सानि धाय्गु मरु । ईकाथं मः काथंहिलय नं फः । नेपःया संविधानय् ईलं फवं काथं हिलय् नं मः । प्रत्यक्ष निर्वाचित राष्ट्रपतीय निर्वाचन, प्रदेशय् चिच्याहांगु मन्त्रीमण्डल, जिल्ला समन्वय समिति लिकायो छ्वय्गु, स्थानीय तहता अधिकारं जायकेगु, प्रदेश लोकसेवा खारेजयाडः स्थानीय तहता हे कर्मचारी भर्नाया अधिकार बियगु थजगु विषय तयो संविधान हिलय मः ।

अः नेका व एमालेया दशवी जूगु सहमती धायो प्याहाँ वगु विषयलय् समानुपातिकपाखं प्रतिनिधित्व याइपुं सांसदत राष्ट्रिय सभाय् छ्वय्गु, उप-राष्ट्रपती राष्ट्रिय सभाया अध्यक्ष याय्गु, प्रतिनिधिसभा राष्ट्रियसभाय् सीट म्हुवचा याय्गु, पालिकाया ल्या म्हुवचा याय्गु व प्रदेश समानुपातिक मदयक छ्वय्गु धःगु दः । संविधान देशया मूल कानून जूगुलिं उकिया छुं नं विषय हिलय् हाँ फुक्क नपां छलफल याय् मः ।

संविधान हिलय्गु खाय् दल पिनिगु दशवी बिस्कं बिस्कं विचः दय्फ । व फुक्कसिया विचःता स्वयो देश व जनताया भिं ज्याखय् संविधान हिलय् मः । कालापानी लिपुलेक व लिपियाधुराया नक्सा संसदया छप्वा म्हुतुं पारित यागु खः । संविधान हिलय्गु नेका व एमाले थजगु संसदया न्हापांगु व ल्यू काथं तः हांगु दलत मिलय् जुयो संसदीय मूल्य व मान्यताया अखः सरकारया वानय्गु त्वहः जक थः मजु ।

खः थःगु छे ल्हानाच्वंमह मनु

पूर्ण वैद्य

दुंगु छे दुने ल्हानाच्वंमह मनु
जिं थःगु ल्हाःतं खित्तुखिनाः
लिकायेत स्वयाच्वना
त्वपुइक चिनाच्वंगु धू, अप्पा द्वं
थकायेत सनाच्वना
जिं थः त
थः दुने च्वंगु छगू देय्यात
छगू शहरया छगू छगू बस्तियात
छेखा पतिकं चिनाच्वंमिं मचातयगु
क्यातुगु ल्हाःतय् च्वंगु सुथयात ।

पुलांगु अय्लाः-थल, स्वां-थल तज्यानाः
जिगु ल्हाःतय् घाः जुयाच्वन
म्हिंगःया पुजाकुथी खयातःगु तस्वीरत तज्यानाः
थौं चुपिया धाः जुयाः कियाच्वन
मनूतयत् चुपि हे स्वाः खनी
मनय् जक चुपि दयेवं ल्हाः हे चुपि जू
गनकि स्वां कथि हें मिखा हवः खनीगु गसू जू
थः कय्कुनेवं थःगु हे याक्वप्वाः ती
खिउँगु थाय् हे गन दु
थव ति नँवःगु वस्तु हे छु दु ।

थःगु हे छे जेल जुलकि
भीगु मुक्तिया आकाश हे गन दु ?
मि हे बमलानाः दुनावलकि
थःगु छे ति ग्यानापुगु थाय् हे छु दु ।
फय् थें छे दुने कुनाच्वंगु ई
ल्वहंया चट्टान थे जितः ल्हानाच्वन
म्हिंगः म्हीगया ताताहाकःगु ई
न्हय्बि थें थौं जिके दुहां वनेत सनाच्वन
जिगु न्हयपु नयेत स्वयाच्वन
छाकी जुयाः जिगु स्वां नयाच्वन
जिगु स्वांया पु नयाच्वन ।
जिं वाक्कु छिनाः थाथा यानाः वांछ्वयाच्वना
थव दुनावःगु छेय् सुलाच्वंमिं सर्पत
इतिहास ल्हयया वःपिं ईया न्हबित, छाकीत
जितः तफवः स्वां हवयेकेगु भाला दु थःके, थःगु हिं
बिचाः-सौन्दर्यया छप्वाः ह्याउँगु मत थें
थव म्हिंगः दुनाः थौंया लँय् ल्हानाच्वंगु थासय् ।

थका, थव छखें ध्यचुलाः दुनावंगु छेया धू-अप्पा द्वं थःत थन आः
कंभाः, न्हाय्कं भवं सिबेत
मेगु छु बुयावइ मखु
स्वां हवयेमलाक छाकीनं नयाः तःथाय्
स्वां पु हे मलयथाय्
जिं थःत पित हयेत सनाच्वना
थव दुनाच्वंगु छेया धू-अप्पा द्वय्
बुया वयाच्वंगु कंभाःया साः जुइ न्हयः,
जिं नं प्यंकागु खः थव जेल जुयाः दनावःगु छेय् दनेत स्वक्व
पतिकं फ्यतुक्क छ्यनय् हायेवं
जः कायेत स्वक्व पतिकं
खिउँगुलि मिखाय् हि वयेक न्यायेवं
जिन्दगी छगू मन्हयंगु छेय्
कुचा कुचा थलाः थःत म्वायेमाःगु
भीगु छे ला
भीगु जिन्दगी छगुलिं न्हयंगु जुइमाः
भीगु युग छगुलिं न्हयंगु जुइकाः
भीगु दक्वं आकाश स्वाःगु जुइमाः
जि छेया प्रत्येक अप्पा, सिमेन्त ल्ययाच्वना
जि हे मन्हयंगु छेय् कुचा दलाः कुंकाच्वंमह जितः
छेखा थःगु हे न्हूगु छेया आतुर !
गन जि म्हछिं यः यें यन्हयं
जिगु जिन्दगीया थाःगाः यन्हयं
जिगु म्हगस पीगु क्यब थन्हयं
जिं ईया प्रत्येक क्षण ल्ययाच्वना आखेंवः थें
जितः सर्गः में चकंगु ख्यः छगू माः थःगु छे न्हयः ने
जिगु ई चकंक पायेत
जिगु ई किलं थमनयेमाः
म्हिंगः ल्हययावःपिं कीतय्सं
हि नँवःगु इतिहासय् दायावःपिं कीतय्सं
जितः पी जक ब्यु थःत थन
थःगु ईया स्वापूतयत्
जिं धुक्क जुयाः धायेफु
जिगु कन्हय् छु बुयावइ ।
जि आः हे क्वःजिक च्वयेफु
कन्हय्या उन गय् च्वनी
कन्हय्या बां गय् लुइ ।

(चकना : ११०२)

हनाबनावः जुयात ब्वने

रमापतिराज शर्मा

जुगवः हनाबनाय् छुं खँगवल्य् लितनावइ । श्व सामान्य खं खः । श्व जु लितना वइगुयात चाकःलिं ब्वनेबेल्य् बिस्कं बिस्कं ब्वनेमाःगु खं स्वयेदइ । वहे कोटिया खँगवः खया नं नाकं जु मतसें नं पिदनिइ थाय् दुसा जु मतसें मगाःथाय् नं दु । थन जुयात ब्वने धयागु हे जु घाना खँगवः गुकथं व गथे गथे दु, गथे वइ धयागु खः । थुक्रियात छसिनिसे ब्वनावने ।

१. छ्यैजः वंशया इवल्य्

१ क. न्ह्याम्हसियां न्हापां म्हसिइपिं वया मांबौ जुइ । थुपिं बालाक हे हनेमाःपिं खः । उकिं थुपिके जु लितना वयेदु । अथेसां हनाबनाय् नं उप्वः प्रकृतिकथं मायां स्वाःगु सत्तिक लाःगु आत्मीय नाता जुइबेल्य् जु तये म्वालावं । उकिं मां - माजु, बाः - बाःजु खया नं थुपिके जु तयेम्वाय्क मां, बाः हे जुइ । श्व खँ लुमंकेबेल्य् प्रकृतिं पिदंगु माया पवित्र व उत्तम जुइ । माजु बाःजु धायेबेल्य् कृत्रिम लसि पिदने मालिइ ।

१क१. श्व खँ पुलां सफुलिइ ब्राम्हणयात बःजु धयातःगु दु ।

१क२. तर भाःतया मां बौपित धाःसा माजु बाःजु हे धायेमाःगु जुइ । श्व न्हूगु नाता जूगुलिं हनाबना हे धया थें लाइ । जु स्वाना हे छ्यलेमाःगु जुइ ।

१ख. बौ स्वयाः नं उप्वः न्हापां म्हसिइम्ह नैसर्गिक मायां लिक्क ला म्ह मां हे खः । श्व ब्वनेखँ मां- माजु क्रमं च्वस् खँगवः छुये । गथे - माम > मा, ममा > माः, मुमा > म्वाः अले मा । थथे मांया भेद तःथिकय् दु । श्व फुक्कय्सं जु वये जिउ । थुक्रिया छ्यलाय् छुं अर्थान्तरय् नं वयेफु थें थुकिइ म्येगु न्ह्यगवः नं न्ह्यतना वयेफु ।

१ख१. मां - माजु । थथे जुये

दुसां छ्यलाय् श्व खने मदु । तर बःचाधंगु नेवाः खँगवःधुकू (मुंम्ह - सत्यमोहन जोशी) स गुरुमांजु धका छथाय् ब्वनागु दु ।

१ख२. ममा > माःजु । श्वयात खगवः न्ह्यतनाय् ब्वने । गथे - अजिमाःया अजिमाःजु, निनिमाःया निनिमाःजु, ससुमाःया ससुमाःजु ।

१ख३. मुमा > म्वाःजु । सुं सामान्य समूहयापिसं हनेमाः पिंत श्व म्वाःजु धकाः छ्यलेफु । तर श्व छ्यला कथं दुसुना वनेधुकूगु दु ।

१ख४. मा । मांया भेद श्व मा जक नं दु । श्वया छ्यला न्हापां माजु हे वइ । च्वय् ब्वना थें भाःतया मां हे माजु जुइ । श्व माजु कोटिया मेपिं माजुत ब्वने । गथे चमाजु, चिर्माजु, धवंमाजु । कान्छि, काहिलि, साहिलि माहिलि, जेथिमाजु आदि । श्व माजुद्यः (मिसाद्यः) पिंत नं छ्यला वः । गथे - सरस्वतीया सरस्वतीमाजु, इन्द्रायनीया इन्द्रायनीमाजु, भद्रकालीया भद्रकालीमाजु, गुह्येश्वरीया गुह्येश्वरीमाजु ।

१ख५. इहि मयाःपिं म्हाय्यमस्त कुमारी द्यः खः । थुमित नं द्यः भावनां खनेबेल्य् कुमारीमाजु धयावः । अथे हे नवदुर्गाया बालकुमारीयात नं बालकुमारीमाजु धाः । नेपालभाषाया नांया मिसाद्यःपिंत नं माजु छ्यला वःथाय् ब्वनेदु । गथे म्हासुख्वाः माजु, ह्याउँख्वाः माजु, दुमाजु (-द्यः), आगंमाजु, यातामाजु, तलेजुमाजु (थन जु निगः वयाया रूपकथं ब्वनेदत), सितलामाजु ।

१ख६. बाहनीतय्त नं माजु (बाः जुया माजुकथं) धकाः धाः । अले बाहनीमाजु धकाः नं बालाक धाः । थुकथं हे बाहनीतय्त मचातय्त लानिमाजु अथे हे नानिमाजु नं धायेगु याः ।

१ग. आः बौवाची थीथी खँगवल्य् जु लितना वःथाय् ब्वने । थुकिइ नं बौया नं थीथी भेद दु । गथे - बबा > बा, बुबा > ब्वा, ब्वा, बबु बउ > बौ, अबु आदि । ल्याखं श्व फुक्कय्सं जु लितना वयेदु । थुकथं बबा, बबाजु थथे श्वयात स्पष्ट ब्वने ।

१ग. थुकिं हे पिदना बाः > बाः जुयात ब्वने । श्व बाःजु न्हापां बाःया हे हनाबनाय् धाये जिउ । तर प्रकृतिं पिदना मायास हनाबना भचा शिथिल जुइ । उकिं थःम्ह बाःयात बाः हे छ्यलावः । थन बाःजु धायेम्वाः ।

१ग२. तर भचा अर्थान्तरय् भाःतया बाः जुइबेल्य् धाःसा बाःजु धायेमाःगु जुइ । थन माया प्रकृति मखु, न्हू अले कृत्रिम जुइ । थः जः स्वायेगु पहः न्हूल्य् ब्वलंगु नैतिकता जुइ । आः हनाबना हे उप्वः न्ह्यःने वइ । आः भाःतया बाःयात भलिं (भौमचां) बाःजु हे धायेमाःगु जुइ ।

१ग३. बा.जु > ब.जु । पुलां सफुलिइ ब्राम्हणयात बाःजु धयातःगु दु । ख्वपभाषिकां बाःजु, बःजु जुया पिदनिइ ख्वपभाषिकां माजु बाःजु धायेथाय् माजु, बःजु जुया स्पष्ट जुइ । ख्वपभाषिकाय् बम्हू बाज्यापित श्व बःजु हे छ्यलिइ । श्व खं अर्थान्तरकथं ब्वनेगु जुइ । थुक्रियात छुं खँपुइ छ्यलाः ब्वने । गथे - बःजु सः तःवाने । बःजुपुं बिज्याके । म्हां फःला बः जुयाता ?

१ग४. बःजुयाके थीथी खँगवः न्ह्यतना धयावः । गथे - गुरुबःजु, पुरेतबःजु आदि । श्व बम्हूबाज्यापिन्त धाइगु जुल । तर अबम्हूतय्त नं (सश्रद्धां) बःजु छ्यलावःथाय् दु । गथे - आचाःबःजु, ज्वसिबःजु । श्व आचाःजु, ज्वसिजु धायेगु स्वयाः नं उप्वः हनाबनाय् पिदनिइ ।

१ग५. बःजु धकाः छथाय्बथाय्

मिजं द्यःपित नं छ्यलाःवः । गथे-
भैलःद्यःयात भैलःबःजु, गनयुद्यःयात
गनेबःजु, च्वंगापाखाय् च्वम्ह गनयुद्यःयात
च्वंगाबः जु थ्यंक धाःगु दु ।

१ग६. ख्वपय् भ्वजय् पाक
याइम्हसित भारि धाइ । हनाबनाय् श्वयात
भारिबःजु धयाःवः थथे हनाबनाय् मल्ल
प्रधानाङ्गपित नं श्रद्धाभावं अमिगु नामं 'बःजु'
धकाः धयावंगु दु, सामान्य समूहं । तर
श्व खँ आः लोप जुयेधुंकल ।

१घ. बुबा > ब्वाः > ब्वाः जु ।
श्व खँग्वः ब्वाःया हनाबना खः । अय्सां
श्व थःम्ह ब्वाः अले भाःतया ब्वाः निथासय्
मछ्यः । मांया म्येले वनाः लिपाम्ह
भाःतयात सका ब्वाः जु धाइ । विशेषं
श्व कायमचा लाखापु हःम्ह जुया च्वनेफु ।
श्व छ्यला उलि महु । छगू धात्वाः दु -
ब्वा मलिइसे ब्वाःजू लिइम्ह मचा । थन
ख्वपभाषिकां ब्वाः > ब्वा जक जुइ ।
थुकथं ब्वाः जुया ब्वाजु जुइ ।

१घ१. बबु - बबुजु, बौ - बौजु
धकाः धाये जिउ । श्व छ्यलाय् मखनानि,
मव्वनानि ।

१घ२. अबु-अबुजु । श्व अबुजु
अबुया अज हनाबनाय् वयेमाः । छ्यलाय्
ध्याचू नकाः छ्यलावः । छं अबुजु > अबु
क्वथेथुना धायेथाय् छ्यलेगु याः ।

१ङ. दा - दाजु । दाजु, दाया
पूर्वरूप ददा दु । श्वयात थौं नं छ्यलावः ।
छ्यलावःगु दराभत स्वयाः ब्वने । श्वया
पूर्वरूप ददाभत खः । श्व ददाया द दुसुना
अले अ दूतिना ख्वपभाषिकां अदा > अरा
जुइ । श्व ददाया दा जकया छ्यला अय्
गंसिम्ह दा, गन भ्वाये छि त्यना (कवि
फणीन्द्ररत्न बज्राचार्य) थुकथं सामान्य अर्थय्
दा ब्वने । श्वया हनाबनाय् दाजु जूवःगु
दु । श्वया स्पष्ट अर्थ खः, किजां न्हापायापि
मांबौया काय्पिं । थन कका, ध्वंब्वा, फुकी-
कका, ध्वंब्वाया काय्पिं अथे हे पाजुया
काय्पिं थकालिपिं जुयेवं थुपिं दा, दाजु हे
जुइ । म्येगु ससःदाजु दनि । कलाःया दाजु

ससःदाजु खः ।

दाजुया छ्यला दाइया छ्यलां
सीमित जूवंगु दु । दाइ दाजुया म्येगु भेद
खः । वयात चा लितना नं धायेधुंकूगु दु ।
सम्बोधनय् ला दाइ हे धायेधुंकूगु दु । गथे
यः दाइ, यः दाइचा ।

ख्वपभाषिकां अरा बांलाक
छ्यलावःगु दु । अले अरा, अरां, अराया
नं छ्यला दु । तर ख्वपय् नं जिमि दाइचां
थथे छ्यला वयेधुंकल । कवि दुर्गालालजुं
हे आय्बुयां छु याये दाइचा, जि जक मन
च्वला ? धकाः हाले व च्वयेधुंकूगु दु ।

थम्हं सामान्य समूहयात
न्ववाइबेलय् श्व दाजु छ्यला वयाच्वंगु दु ।
गथे - दाजु भ्वाया ला ? तलय् दाजु छम्ह
वयाच्वंगु दु । किजापुजा याइबेलय् दाजुपुजा
नं याइ । नेवाः समूहदुने दाजुपुजा मयाइपिं
दु । तर किजापुजा धाःसा याइ । हाकनं
म्येगु दाजु छ्यला फुकीदाजु, सदेम्ह दाजु,
भ्नी दाजुकिजापिं । भाषण बिइबेलय्
सम्बोधन याइबेलय् दाजुकिजा, तःकेहँपि
आदि । अथे हे तुइदाजु, हाकुम्ह दाजु,
तहिइदाजु, चुकुहिनकः दाजु । थन नं तुयुदाजु
धायेथाय् तुइदाइ धायेधुंकूगु दु । श्व दाजु
खय्भासं छ्यला वयेधुंकूगु दु । दाजु -
दाजु भाइ अले दाज्य्, दाजी, दाज्यै थ्यंक
श्व हे दाजुया थीथी रूप खः । गुगु खय्भासं
छ्यलाः वयेधुंकल ।

१ च. तता - तताजु । तताजु
तताया हनाबनाया खँग्वः खः। अथेसां मांयात
माजु छ्यलाय् मवःथे श्व नं मछ्यः । तताया
थीथी रूप दु । गथे - तता, अता, अयता,
तः (तःकेहँ), ता > तात केहँपिं । श्व छुं हे
रूपय् नं जु लितना मवः ।

१च१. तता जु । श्व तता.जु
दाजुया कलाः खः । ख्वपभाषिकाय् श्वयात
तःजु धाइ । तताः जुया छ्यला तःहीम्ह व
चीहीम्ह तताजु । सु मिजम्ह मनूयात दाजु
धाइथे सुं मिसाम्ह मनूयात हनाबनाकथं
तताःजु जु थथे धयावः । उमिगु नांया
लिउ च्वनाः नं श्वयात बांलाक छ्यलावः ।

गथे- आसाथकुं तःजु, मायादेवी तःजु,
हेरामाया तःजु, केशरी तजु आदि ।

१च२. बिनां याना नं फैनितःजु,
ध्वँनीतःजु > ध्वँतःजु, साय्मिनितजु ।
थःजः (नाना) कथं -कान्छि तःजु, काइलि
तःजु, साहिलि तःजु । उमि थःछ्येया
थाय्वाय् (त्वाः) कथं -च्वछ्ये तःजु ग्वःमाहि
तःजु, याछ्ये तःजु । मि लिडवइथाय् -
यामितःजु, भ्वमितःजु, साँक्वमितःजु । मि
मवः से नि वइथाय् ख्वपनितःजु यलौनितःजु,
ग्वलनितःजु । ज्या कथं भेद दुगु बिनां
कथं - ज्वसिनि तःजु, आचाःनि तःजु,
कुम्हाःनि तःजु, आवाःनि तःजु । तताजु
ब्वनेथाय् थःजःकथं ससःतताःजु ब्वने दनि,
गुम्ह ससः दाजुया कलाः खः । तताःजु
छत्वाः हात्वाल्य् ब्वने । गथे तताःजु सःतः
वनां कःनि कौला याकाः हल मां ।

१च३. नेपालभासय् ताहा मात्रा
वइगु स्वकथं विसर्ग वइगु दु । गथे - अ.
लिग्वः दुसुनाः- झ्याल > झ्याः, प्वाल >
प्वाः, ख्याक > ख्याः । आ. निगः इवःलाःगु
ग्वलय् न्हयग्वः दुसुना - बबा > बा, ममा
> माः, बुबा > ब्बाः, मुमा > स्वाः
आ१ जियात > जितः (थन 'या' दुसूगु
दु) ।

आ२. विभक्ति त वइथाय्
म्येम्येथाय् नं ब्वनेदु । गथे छंतः, वइतः,
मितः, उमितः, छिमितः, जिमितः आदि ।
इ. म्येम्येगु अर्थय् वः वियेथाय् माः माःचा,
उलि - उलीचा, गुलि गुलीचा । गन-
गनःगन, गथे - गथे गथे आदि । तर
बिस्कं नियमकथं तताः जुयाके दीर्घ मात्रा
वःगु खः । श्वयात परिभाषित यायेवेलय्
याकःबाकः नियमय् लाः ।

१छ. निनिजु । नियमकथं थथे
निनिजु धायेजिउ, तर धया मव ।

ख्वपभाषिकां निनियात अनि
धाइ । तर माजु लिच्वनाः निनिमाजु धाःसा
दु ।

१ज. अजा - अजाजु । श्व अजा
धकाः अजिया भाःत खः । अय्सां अजि

गुलि छ्यला दु, अजा श्व छ्यलां तापायेधुंकल ।

१ज१. जु लितना अजाजु ख्वपभाषिकाय् छ्यलावः । अजाजु बाःया नं बाः हे खः । थथे खःसां अर्थान्तरय् हे श्व उप्वः छ्यः । श्वया छ्यला छः, भूत, ख्याःतयत् छ्यलावः । बौद्धमार्गी छः चथाबेलय्, हाम्वः सँल्लहबेलय्, पंजरां चरयबेलय् जात्रा याना हइपिं छःपिंत अजाजुछः धाइ । म्येगु गथांमुगःयात नं गाथाम्वः अजाजु धाइ । अथे हे भैलःछःया बाहां बेताःछःयात बेताः अजाजु थथे बांलाक धयावःगु दु । म्येगु अजाजु, अजिमापिनिगु हनेमाःथाय् नं श्व अजाजु छ्यलावः । गथे - अजाजुपिनि कीर्ति, भ्नी अजाजुपिसं तयाथकगु बुँ । वयकः भ्नी पुर्खा अजाजु खः । थुकिइ छगू धात्वाः हे बवने अजाजु अजिया दत्त छ्य् छुइया चट्ट ।

१ज२. यँभासं अजाजुयात संकुचित पहः कथं आजु जुयाः पिदंगु दु । श्व नं छः, भूत, ख्याःतयत् छ्यलावःगु दु । गथे आजुछः, इन्द्राजु । भुख्याः आजु - श्व चंगु नारांछःथाय् वयाः जल काः वइम्ह छम्ह भुत्ख्याः खः । गथांमुगः पर्वय् आजुए हाः धकाः हालिइगु न्यनेदइ । नागयात नं आजु धाः । गथे - क्वयना बसिआजु । श्व बसिनागया पर्यायवाची खः । छगू धात्वाल्य् आजुयात बवने - आजुं नयां स्यूला क्यातु । मचातय् हात्वाः कथं वा वल फय् वल आजु मवःनि ।

थःजःपिनि खँवल्य् आपाः याना घागवः लिसा क्या वयाचवंगु दइ । थुपिंत भूवलिक बवने - बबा (बा), बुबा (बबाः), ममा (माः), मुमा (म्वः), माम (मां), ददा (दा, दाः), तता (ता, तातकेहे अनुसार) । बबु छथाय् बुया ब् दुसुनाः बउ > बौ जुइ । श्व हे ख्वपभाषिकाय् लिसाकागवः छगः दुसुना वयाथासय् सःग्वः अ स्वाना ज्यलिइ । गथे - बबु > अबु, निनि > अनि, तता > अता, ददा > अदा । तता > अता, श्वयात अय्ता धाइपिं नं दु ।

अले ब्वाया व लोप जुयेम्वायक अब्वा जुइ । यँय् श्वहे नियमकथं अय्ता अबुकथं बवलंगु जुल ।

१ट. पाजु । मांया दाजु बाय् किजा पाजु खः । थुकिइ पाजुया पा याकःचा सार्थक मजू । अथेसां पुस्ताया तगिंकथं थः स्वयाः छगू पुस्ता चवय् पाजु लाः ।

१ट१. थीथी भाषाया खँवल्य् पाजुया पा थें पिता, बाप, बापु, पापा, पेर, पीर ?, थथे पयात बवने । श्व थें फुपाजुयात नं काये । पाजुया पा थुकथं जुयेफु ।

१ट२. आः भावनाकथं पाजुया पायात बवने । भिंचापाखे न्ह्याबेलय् यँ (पा) लिइम्ह हे पाजु खः । भिंगु चितायाम्ह जुया हे पाजुं श्वयात भिं, भिंचा धाःगु जुइ ।

१ट३. संस्कारसंस्कृतिकथं बवनेथाय् पाजु अनि याये जुयेमाःगु दु । १ट४. भिंचां ह्याउँमचा ब्यःया ह्याउँ बय्सनिसें पाजुया यःजः खया चवनिइगु जुइ । श्वयात भूवःलाक बवनांवने ।

अ. भिं कामनां भिंचायात विशेषे दक्षिणा छाइ ।

आ. थःथाय् मचाबू लहियेहइ । इ. मचाजंक्वबेलय् सगंनपं पद्धतिगत कर्म धुंकाः मांयाके चवंम्ह मचा पाजुं बुया क्याः त्वाल्य् जंक्वमचा पितहइ । त्वाः लागाया छः पिंथाय् अले इष्टदेवतापिंथाय् चय्के हइ । थन नं मचायात दक्षिणा बियेगु जुइ ।

ई. बस्खाया न्हयथुखुन्हु सँ चिइकेथाय् पाजुया शुभ उपस्थिति दयेमाः । कन्हय्खुन्हु साइतय् सँखाके पाजुपाखें हे कर्णभेदया ज्याय् चिं तइगु । थुकथं बवनेबेलय् नौनं सँ खाकूसां श्व पाजुया सहयोगी जक खः ।

उ. कय्तापूजा याइबेलय् विशेषे ज्या कय्ता लःल्हायेगु हे खः । श्व भिंज्या नायकं याइ । पाजुपिनिगु थासं सगं बिइबेलय् पाजुं नं कय्ता लःल्हायेगु ज्या दु । ज्या फुकं सम्पन्न जुये धुंका मांबौयाके

बेदा क्याः पिने त्वाल्य्या छःथाय् वयाः कय्तापूजाया मचा देशांतर वनेत न्हयपलाः छिइ । थथे वंम्ह मचायात पाजुं ज्वनाहयेमाः ध्यबा बिया ह्यय्का हयाः स्थानीय छः दर्शन याकिइ । छ्येय् ह्येगु पवित्रतम ज्या पाजुया जुइ ।

ऊ. ब्याहाज्याय् नं वधुवर निखेरसं थीथी सान्दर्भिक ज्याय् पाजुया भिं उपस्थिति दयेमाः । थन बांलाक स्वये दइगु म्हायय्मचा पिता बिइबेलय् पाजुं लुकुछिना पिने ह्येमाः । अले दुलिइ म्वतरय् तये ह्येमाःगु नं पाजुया दायित्व खः । लुकुछिये मफुसा ल्हाः ज्वना सां ह्येमाः। थथे पाजुया भ्नीगु संस्कृतिइ यायेमाःगु भिंज्या यक्व दु । पाजु छम्ह भिंचायात आत्मीय अले तसकं विश्वस्त ख हे खत । अले संस्कारसंस्कृतिकथं नं थीथी भिंज्या हनेत पाजु मदय्क मगाःम्ह नं खत ।

१ट५. पाजुयात भिंचां पाजु धाइगु ला जु हे जुल । अथे जक मखु, कका, धवंबवाया काय्पिन्सं नं श्वयात पाजु हे बांलाक धायेदु । अले भिंचां पाजुया जःलाखःलापिंत नं पाजु हे धायेज्यगु जुयाचवनं । अज्ज पाजुया लहिनातःम्ह खिंचायात थयंक पाजु धायेमाः धाइगु नं धापु दु ।

१ट६. निनिया भाःतयात नं पाजु छ्यलावः । गथे - जिचापाजु । पाजुया बाःयात पाजुबाज्या धायेगु याः । ससःपाजु कलाःया पाजु हे संसः पाजु खः ।

१ट७ पाजु खँग्वः नकारात्मक अर्थय् नं छ्यलावःथाय् दु । गथे - खुँयात पुलिसं पाजुपिनि छ्येय् यंकाचवन ।

१ट८. पाजु खँग्वः छ्यलाया हात्वाः - हाचिक् चिक् मय्लं पाजु सांगां न्यय्कः वा, सांगाया हवतं फय् वः, मकः पंकःवा । छःपिनि नामय् पाजु स्वानाया खँग्वः । गथे - क्युंपाजु । श्व यलया आजुछः कोटिया छः ।

१ट९. मलेजु । पाजुयात थुकथं बवनेधुंका मलेजुयात बवने । पाजुया जहान

मलेजु खः । थुकिइ मले जक नं सार्थक जू । अले हनाबनाकथं मलेजु बांलाक सार्थक जुयेदत ।

१४१. मलेजु च्वाकं धायेबेलय मल्लु जक नं याउँक धायेदु । थथे मलेया लेयाके स्वर लोप जुइ । ल, ला, लि, लु, ले वःगु थथे थीथी खँग्वलय् स्वये । गथे -

लया अ दुसूथाय् कलघर > कलघर, धलचा > धल्चा (खसभासं), बलचा > बल्चा (छ्यँ) लाया आ दुसूथाय् - नःलास्वां > नःल्स्वां, बालाजुं > बाल्जु, बालाचःरे > बाल्चःरे, मछालापुसे च्वं > मछालपुसे च्वं ।

लिया ल् जूथाय् - कुलिमाः > कुल्मः (-नति) लुया ल् जूथाय् - कालु दाजु > काल्दाजु, दाल्चां > दाल्चा लेया ल् जूथाय् - मलेभता > मल्भता, फलेचा > फल्चा, कलेचासिँ > कल्चासि ।

श्व थें हे मलेजु > मल्लु नं नापं नापं वयेदु । उकिं भिंचाया बःकायेथाय् पाजु जक मखु, मल्लु न जुइ ।

१५. भाजु । श्व मय्जुया बाक् अर्थय् पिदिनिइ । विशेष नेवाःतय्त अले म्येपिं मिजंतय्त हनाबनाय् पिदिनिइगु श्व भाजु खः । थन भा जकया अर्थ स्पष्ट मजू । तर पुलांच्चपाः ब्वनेवेलय् भारो खँग्वः वः । भारी हे कय्कता बनाया भा खः ला ?

१५१. गुलि खलःयापिनि थः भातयात जिमि जहान धाइथाय् श्व भाजु छ्यलावः । गथे - भाजु गन भायेगु । जिमि भाजु 'भाइतिनि । भाजुं धाःगु खं आदि ।

१५२. भाजुयात छ्यलाय् खँपुइ ब्वने । छता हे खं, भाजु छ्यलेथाय भाजुया भःपे धाःसा अपुं ज्यामितय्सं यक्व नयेफः धाइ ।

१५३. भाजु खँग्वःयात म्येत्वाकय् छ्यलावःथाय् गन वनेत्यना भाजु कलाः सतःवनेतेना । दां त्याना पसः तये, कुलदेवी वह तये, जिचाभाजु वइवेलय् खापां काकाः

छ्वये ।

म्येगु छगू धात्वाकय् ब्वने भाजुया यत्तले मय्जुया मयः । आः भाजुया मय्ल मय्जुं नुगः मछिका छु, याय् ।

१५४. स्वानाग्वःया लिग्वलय् भाजु स्वानावःथाय् काय्या काय्भाजु, भिंचाया भिंचाभाजु, जिचाया जिचाभाजु आदि ।

१५५. अथे हे तताःजपिसं किजाभतपित साहिलाभाजु, माहिलाभाजु, कान्छाभाजु, किजाभतभाजु थथे नं धया वयेफु ।

१५६. विनांया लिउ भाजु तया पिदंथाय् ब्वनेखं दु । गथे कसःया कसःभाजु, उराय्या उराय्भाजु ।

खय्, संय्तय्सं नेपालभाषा का वइवेलय् उमिस नेवाःतय्त नेवारभाजु धायेफु । अथे हे खय्तय्सं छःबाज्यापित छःभाजु धयावःगु दु ।

१५७. धर्मकथं पिदिनिगु समूहलय् नं थथे भाजु लिग्वः वयेदु । गथे ज्वसिया ज्वसिभाजु, आचाःया आचाःभाजु, कसाःया कसाःभाजु, तवःया तवःभाजु ।

१६. मय्जु -श्व भाजुया माक् अर्थय् मय्जु पिदिनिइ । थन नं मय्- जकया अर्थ पिमदं । सार्थक मैया हे श्व विकसित रूप जकं खः ला ?

१६१. भाःतं कलाःयात मय्जु खँग्वः छ्यलिइपिं दु । मय्जुं धाइ, श्व अंगू जिमामं ब्यगु अंगू खः । थथे धाइबेलय् भाजुं (भाःतं) ख्यालं थथे लिसः बियेफु, छि मय्जु हे जिम्ह जूसेलिं श्व छंगु जक गथे धायेगु ? नकिं मय्जु । श्व नं भाःतं जिम्ह नकिं मय्जु थथे धायेफु ।

१६२. स्वाना खँग्वलय् मय्जु लितना वःथाय् ब्वने । म्हयाय्या म्हायामय्जु, केहँया केहँमय्जु, भलिया भलिमय्जु । भलिचामय्जु छ्यलाया म्येत्वाः - अयेलि भलिचामय्जु श्व छ्यँया ताल्चाक्वँच छता जिं लवलहानातये न्हा । गथे - भौया भौमय्जु, भलिचाया भलिचामय्जु, भमचाया भमचा मय्जु थथे

नं जुयेदु ।

१६३. श्व थःजःकथं ब्वनेगु जुल । श्वयात तःथिकय् ब्वनेदु ।

आः म्येकथं ब्वने । छः मय्जु - छः वइम्ह मिसा मय्जु । ग्वःमय्जु - स्वस्थानी बाखंकथं शिवभट्ट ब्राम्हण्या म्हाय् गोमय्जु खः । गो (भण्डारी सा)या प्रसादं दुम्ह जुया गोमय्जु धाःगु खः । श्वया पर्यायवाची गोमाभट्टिनी खः । सुलिंमय्जु - सुलिं दुने च्वनाः ज्या याइम्ह मिसामय्जु हे सुलिंमय्जु खः । सुलिमय् वयाः अय्लाः त्वंवइपिं गाहकितय्त ख्वलाय् अय्लाः लूवइबेलय् श्व सुलिंमय्जु दकलय् सार्थक जुइ ।

१६४. म्ये हालिइथाय् मय्जु छ्यलावःथाय् दु । पुलांम्येत्वाकय् - नानीचा मय्जुया पिलाक्व बांलाः । न्हूम्येत्वाकलय् - मफु मय्जु पियाच्वने आः ला आशा जक वैला वैला (जनकवि दुर्गालाल श्रेष्ठ) । २. थीथी विनांया भूवलय् जु लितनावःथाय् ब्वने ।

२क. विनां - पशुतय् नामय् जु वइथाय् । ध्वंया ध्वंजु, खिचाया खिचाजु, फाँया फाँजु (यँ भाषिकां फाँ -फा) भौया भौजु > भज्जु, माकःया माकःजु ।

२ख. विनां - पंछितय् नामय् जु वइथाय् । क्वःया -क्वःजु, भ्नांगःया भ्नांगःजु (यँ भाषिकां भ्नांगः - भ्नांगः), हाँय्या हाँय्जु (यँ भाषिकां ह्यँ -हाँय्),

२ग. जलचरतय् नामय् जु वइथाय् । व्यांया व्यांजु, क्वडाया क्वडाजु, बासिया बासिजु ।

२घ. कीतय् नामय् जु वइथाय् । कुसिया कुसिजु ।

२ङ ब्वकीतय् नामय् जु वइथाय् । पाँतिया पाँतिजु ।

२च. बिस्कं समूहया नामं म्येगु समूहयापिनि विनां जूवनाच्वंगु दु । गुकिइ जु लितनावःथाय् ब्वने । न्हापांगु समूहकथं - नाय् (लास्यस्यः) लिपाया समूहकथं नाय्जु । न्हापांगु समूहकथं सँय् (संदेमि),

लिपाया समूह कथं - सँयुजु । न्हापांगु समूहकथं - पहि (पहरी) पहिभाय् ल्हाइपिहे लिपाया समूह कथं - पहिजु ।

२७. थीथी ज्याया नामय् जु वइथाय् । सुवा:या सुवा:जु (सुवा: तलेजुइ दुने जा थुइपिं), दुवा:या दुवा:जु (दुवा: (द्वाररक्षक) दुवाल (लुखा) स पा:चवनीपिं), उभाया उभाजु (उभा (उद्यान) क्यबया ज्या याइपिं, माली । नवदुर्गा प्याखंया गाथातय् हनाबनाया अर्थय्), कसा:या - कसा:जु (कसा: या कंसाकार), छ: लाया छ: लाजु (छ:याथाय् लाना नइपिं, पो), बरेया बरेजु (बरे (बंघ > वन्दे > बदे > बरे), लँवहया ज्या याइपिं बरे) । व माला चवनाया हात्वा: - बारेजु तिनिं तिनिं मालाजु भव्य् वां), मालाया मालाजु ।

२८. पाठ पूजाकर्म याइपिनि इवलय् आचा:या आचा:जु, ज्वसिया ज्वसिजु, तिनिया तिनिजु, गुभा:या गुभाजु (गुभा: (गुतबहार) थव गुभा:जु व गुरुभाजु थव बिस्कंया नां ख:), पानिया पांजु (बुंछ:या छ:पा:ला:) ।

२९. विशेष कल्पनाया पात्रपिनिगु इवलय् - छ:या छ:जु, भूत > भुया भुजु, लाखय्या लाखय्जु, छ्या: या छ्या:जु, कवांया कवांजु, वासिया वासिजु ।

३०. क्रियाया मूलगव: बिनां जूव:थाय् (हय्ये >) हय: ह्योजु, त:गु इवलय् दु । देशय् (खवपय्) फ़ैत्वाकाय् नं दु ।

३१. विशेषणगव: नं बिनां जूव:थाय् - खिउँया खिउँजु, ख्वाउँया ख्वाउँजु । थुकियात क्रियाय् नं बवने दु । गथे - खिउँयेया खिउँल, ख्वाउँयेया ख्वाउँल ।

३२. म्येम्येगु थीथी बिनांतय् खँगवलय् जु लितना:व:थाय्- स्यामाया स्यामाजु, ग्वराया ग्वराजु, गोजाया गोजाजु, खब्जाया खब्जाजु ।

३३. म्ह कुचाया नामं-धवाया - धवाजु ।

३४. बसुजा:या नामं-बाताया बाताजु ।

३५. नसाया नामं - खावाया खावाजु ।

३६. छ:पिनि नामय् जु व:थाय् बवने । गथे - नारायणया नारायणजु, गुंया सीस रसनं बिज्याक (भुइज:सि नारांछ:) । कान्हजु (श्रीकृष्ण) । कृष्णया हे परिवर्तित रूप) ।

३७. स:तेबेलय् वइगु अ: नापं स्वाना जु व:थाय् । थव स्वइतं नां बिनां नापं मस्वासे पिदनिइ । गथे - अजु ! थवयात खँपुइ छ्यलाबवने अजु ! जिं धयागु खँ छिं थुल ला ? थव अजु चिठ्ठी चव्येबेलय् महाशय,महोदय छिस्कर धायेथाय् थव अजुयात न्हयाय्क छ्यलावने जिउ ।

३८. यज्जु यज्यु । थव नं अज्जुया हे म्येगु भेदया ख: । अर्थात् स:तेगुभवलय् अ व थें हे य, य:, यो थव हे अर्थय् ला: । थुकिइ यये - य (प्रिय) या अर्थं नं पिदंगुलिं मतिना पक्षकथं नं थव यज्जु । जित: य:म्ह अजु धयागु नं अर्थ पिदं । थवया हे मेगु भेद यज्यु थव नं बवनेदनि । थव नं चव्य् बवनावयाकथं फुकु थें जु जक जुल ।

३९. खय्भासय् ज्यु व थें भीगु भासाय् नं छग: ज्यु (ज्यु अनुसार) बवनेदत । थुकथं चवसु प्रसंगय् जु स्वथी खनेदत । भी नेपालभाषाय् नं -

अ. जु-माजु, बा:जु, भाजु, मय्जु अनुसार ।

आ. जि-भट्टजि > भजिं अनुसार ।

इ. ज्यु - यज्यु अनुसार ।

थथे हे खय्भासय् नं थव जी, ज्यूया नापं जु दु । गथे - जीया गुरुजी, ज्यु व:थाय् सम्पादकज्यु । जु ~ ज्यु व:थाय् भिनाजु - भिनाज्यु, माइजु - माइज्यु, भाउजु भाउज्यु, फुपाजु फुपाज्यु । म्येगु जि, ज्यु नाप स्वानाया नं दु । गथे - जिज्यु । खंगव:धुकूकथं थुकिया पूर्वरूप 'जीव' धका: बवनेखँ दु ।

४०. भत्तुनतुजु । थव सुं नं मि खल:यात मजुसे वस्तु ज्यानाया (जू म्हितेया छगू भेदस) थव भतुजु वइ । थवया छ्यला

भतुजु चाहुके जुइ ।

४१. बालाजु । थव थाय्या नां ख: । थवया पर्याय ल्हुति छग: नं दु । थवया छ्यला बालाजुइ चाहिउवने ।

४२. ताइया - ताइजु ! मस्तयत् आकाभाकां तर न्हयइपुक ख्वा: उला क्यनिइथाय् थव ताइजु खँगव: छ्यलिइ । थव छग: निपात खँगव: ख: । मस्तयत् हयहयकेथाय् मचा धात्वा: थथे दु - खने मरु मरु, ताइजु ! थव ताइजुया ताइ मचाभासं चन्द्रमायात धाइ । गथे - ताइभाबा । ताइया अर्थ ख्वा: लुयावइथाय् ख्वा: हे ख: । ताइजुया चिगव:गु रूप तैजु (~तय्जु)दनि ।

४३. जु लिकायेबेलय् वया न्हयगव:या अर्थ धवाथुइके थाकूथाय् नं दु । थव खंगव: नं मुना बवने । नांजु, त्वांजु, महाजु, भाजु, मय्जु, पांजु । थुकिया जु न्हयगव:या नां, त्वां, महा, भा, मय्, पांय् अर्थ स्पष्ट मजू । अथे हे थुकियागु छ्यला नं खनेमदु ।

४४. जु धया मव:थाय् । गथे - भा, नौ, प्व: थुकिइ गुबलें जु लितना मव: । अथे हे पुं, छिपा, कुम्हा:, क: मियाके नं नाकं जु तथा छ्यला: मव: । थव खँगव: हे नाकं छ्यला: मवयेधुंकल । थुकियात अनेपालभासं धायेगु इज्जत ताय्का: वयेधुंकल । क्रमश: कारंजित, नापित, कूचिकार, चित्रकार, रजितकार, प्रजापति आदि । थुकिइ धा:सा जु, ज्यु धया: स्पष्ट जुइधुंकल ।

४५. जु लिसाकया: जुजु बवलनेधुंकूगु दु । थव राजाया पर्यायवाची ख: । थुकिया छ्यला - थकूजु, भक्तिजु, मल्लजु, शाहजु थथे दु । अथे हे नेपा:जु, गोर्खाजु, किरातीजु, लिच्छिविजु । अर्थान्तरकथं छ:बाज्यापित खय्तय्सं हनाबनाय् जुजुबाजे धका: धा:गु दु । नेवा: समूहया भा, भट्ट, छ:ब:जुपित न सकसिनं जुजु छ्यलाव:गु दु । उमि मचातयत् जुजुचा नं छ्यलाव:गु दु ।

नेवः संस्कारया बिरकं पहः सिन्हाज्या व्यंकय्गु

आशा कुमार चिकंबजार

करुणामयया नामं वापिज्या हज्याकः वापियता प्वाचा आनि याडः 'मदिक पिय दयकः पिडाक्व पाकय्जुइकः' दक प्वनिगु चलन दुनय् ज्यायाय् धुकः फलया आशा यागु आशावादी (दृष्टिकोण) स्वपुकुनं स्वयमः । नपां प्वाचा पुइबलय् दाहाँचा ल्य ल्यं वापिई बलय् प्वाचाय् दाहाँचा ल्य ल्यं अलय् ताकी श्वयो माथां पुइकः क् ज्या याइबलय् नपां बुयो वगु दाहाँचा ल्हाकः जुइगुलिं समाजय् भिंपुं जक मखु मभिंपुं नं दैगु अमिता न्हाकय् थाकुइगुलि ल्यतु मतु ल्ययो जुयमःगु ज्ञान नं ब्यु ।

थःगु हे पह ज्वडः हलिमय थःगु म्हासिइका पिब्वयो वयो च्वंगु नेवः तय्गु संस्कार व संस्कृति तस्कं च्वजः । मूर्तिपूजा नपां प्रकृतिया जल, वायु, सूर्य (सुजःद्यो) सिमा, स्वमा, भ्रारपात, की, पटड्ग फुक्क फुक्कया गुणयाता च्व छायो पुजा याय्गु चलन नेवः संस्कारय् न्हँगु मखु । अलय परिश्रम नपां स्वाडः अध्यात्म चिन्तन याइगु पुर्खा स्यडः तकगु संस्कार दुनय्यं दुवालः स्वयबलय् वैज्ञानिक तथ्य त लुयो मवइ मखु । गुकिं अन्धविश्वासया कुसां तपुयो विश्वासया मताः च्याकय्गु खःसा पुर्खा त्वःत तकगु संस्कार संस्कृतिता थौं या वैज्ञानिक दापुं दाड ज्ञानया मिखा चाय्कः नुगः लय् वाल स्वय फःसा आना पूर्खाया बुद्धिया ख्वःपा लुयो मवइ हे मखु ।

प्रकृति पुजा थी थी जातिया थी थी काथंया दः, दै । तुंथि ल्वहँहिति, नपां नाःया मुहान पुजा याडः काथंछिंथाय् नं धः म्हुयो धःपुजा डाय्कः बँया फुक्क मिलय् जुयो गनां वा थयो, गनां ल्हाप ल्हाडः भ्वेँ डाय्की । आना छुं नं छगू जक थर

(जात) याय्पुं जक मखु आना बुँ दःपुं सकले मुडः भ्वेँ नैगु सहिष्णुता मखु दक गथे धाय् फै ? व सी गुथि (सना गुथि) स्वयो पाः । व संक्रान्ति गुथि स्वयो नं भातिचा पा । गना फाँटया फुक्क किसानत समान मिखालं स्वयो उथिं ग्यंकः ब्यवहार याई । ग्वसा खलः जुयो हज्याडम्हा धलुवा नायो याता धःसा भातिचा सम्मान याडः गनां वयाता निं न्हापालाकः बुई नाः छु किगु चलन नं दः । अथेनं मुहान व धः पुजा याडः सिन्हाज्या हाँ छगु काथंया पुजा याइगु चलन नेवः समाजय् दः मेथाय् मरु धाय् फै मखु ।

ख्वपय् भगस्ति लिपा नवदुर्गाया ख्वःपा उडः चुइके धुडानी नाखय् दिसा, पिसाब याय् मज्यु द्यो जलय् बिज्याय धुकल धायो न्हिचछी नाखय् च्वडः वापियगु, प्वाचा पुयगु ज्या नपां मचात धलं ब्वाइगु (पाँ बुई) श्वेँ त्वंगु ख्वला नं चुलिगु जगुलिं आध्यात्मिक खाँ याता वैज्ञानिकपहः ब्यगु खाँ भीसं थुइके फः । अथेहे ज्याभः वाय् हाँ भाग्या याइगु सतर्कताया मिखालं स्वयमः । प्वातैबलय् पूजायाडः प्वातैगु नपां

रसरंगं जःगु वापिज्याया ई, थाकु अःपुया पर्वह मयासें नय त्वनय्, देनेया च्युता मतसें चान्हयन् न्ह्यो मधःसें व वइबलय् बः लाय्मः दक ग्यापु मधःसें चान्हयँ न्हिनय् जुइगुलिं परिश्रमता महत्व बियमःगु सन्देशयां दहे दत नपां सीम्हा मनु कुसां तपुयो वापिज्या निं याय् मःगुलिं हे न्ह्याबले वइमखु ई याता इलय् ई छ्यलय् फय्के मः धाय्गु नं स्यं । अलय् मचा, ल्यासे ल्याम्हो, बुहाबुही फुक्क ज्या सानय् फक्व वापिज्याखय् छ्यल नपां न्हँपुं ल्याम्होचा ल्यासेचापिन्ता नं बुँज्याखय् छ्यलय्गु ई काथं सिन्हाज्याता कायो च्वंगु खानय् दः । अलय् चेंवापियगु, दें तय्गु, पःतिलाय् स्वश्वाकपा वा पिइगु, वाक्व दें तयो आना वापिकय्गु, देंमय् वापिडः म्हाय् मचात नकय्ता धायो तःसां छखेरं दें बल्लाकय्ता खःसा मेदखय् देंमय् मन्हुइकेता दक धाय्फः । थथे देंतय्गु धःसा पुलापिसं हे सांध सियदय्केता तय्गु नं या । अः वयो गुलिं च्वयया पहः मदयो न्हँगु पुस्तां मसिय नं धुकल । नपां थानाया स्थानीय घायँत पः स्वं पिचः, कःच घायँ, गुसि घायँ तःपु

सच्छिव स्तीन्हयगुगु स्वप पौ, ब.छि पौ(पाक्षिक)

गुसी बगः गुसी, चकः, नाव घायँ, ख्वलाचा घायँ गुलिं घायँत ध्वागिडगु व गुलिं ध्व मगिडगु न्हँगु पुस्तां बुलुहँ मथुयो वांसेलिं घायँ सिडगु वास तयगु चलन याडः हल । गुकिं वनस्पतिय ज्ञान मदयो वान । नपां स्वंवा, तग्वः वा, स्वला मासीं नपां थी थी भ्नीगु थःगु वापुसा नं ताडः हे वानिन । नेवः समाजय पूजा यायता मदय मगागु स्वंवा गुकिता वाया जुजु धायो दकलय च्वयया ख्वातय पिडगु अलय तग्व वा नपां तिक्व च्वयता धायो ध्याक्वय तिक्व वा पिडगु गुगु मोहनी बलय लयो हयो बजी वा काथं छ्यलः बजी ल्हूयो न्हँगु बजी तयो नखा डाय्किगु चलन बजारीया पहलं ताडः वान । गुकीं भ्नीगु संस्कार हे इतिमिति काडः वाथावाथा कानिगु ई मवइ दक धाय् फै मखु । उकिं हे सः स्पूपिसं धायो तकगु जुई- 'हुलमुलय जिउ बचय् यो, अनिकालय (बिउ) पुसा बचय् यो' दक उकिं कत देशं वापुसा हयो याय मालिगु सिन्हाज्या नं कन्हे इलय हे जुय मफैला धाय्गु या चिं खः थौं या अवस्था ।

गनां धलं जाय्क, गनां दे बःलं जाय्कः, गनां गुं बलं अलय अपलं गातिं जाय्कः सिन्हाज्या याई । न्ह्याम्हाहे थजुय मः सामान्य नागरिक निसं च्वय च्वयया पदाधिकारी राजतन्त्रया इलय जुजु लानीपुं नं असार १५ गते वापिज्या याडः धौ बजी नइगु चलनं सिन्हाज्या समानताजक मखु थाना सुनं बुई नाखं जःगु स्वयो च्वनय् दैमखु धाय्गु नं क्यं । इलय हे वा पिय मधुंसा वा पाकय् जुइ मखु धायो असार ज्वः छिया दुनय् सिन्हाज्या क्वचाय्के मः धाय्गु मौशमी ज्ञान नं पुर्खा धायो तकगु दः । गाथामगः चहे हे वापिज्या सिधय्के मःगु धःसा गुन्ही पुन्ही हौं तक नं वापियगु यासां उगु इलय्या कावा पाकय् मजुइगु खाँ नं पुर्खा धायो तक काथं उब्ले नं अनुभवया लिधंसाय् काडः तकगु नपां

सितिं साति वापिज्य न्ह्याकय्गु अलय पायं साति वालय ज्या याय्गु नं क्वः छिडः तकगु खः ।

गाथामग चहे नं नेवः संस्कारय् छगू विस्कं काथंया चखा खः । न्हयपतय् गां तयो चाहिलः मचातः ज्वडः स्याडः नैम्हा गां था मगः धायो तम्हा गाथामग वा घण्टाकर्णयाता गनां राक्षसकाथं कायो तःगु दःसा गनां उगु इलय महाद्यो छम्हा सृष्टि जुइगु धायो गनां महाद्योया अंश नं धायो तःगु दः । उकीं नग्न पुरुष (गनां स्त्री) स्वरूपया नःप व छ्वालीया स्वपा तुति दःम्हा, हासाख्वः, भाजं कपः तयो गाथा मगः दय्की । छ्वाली थयो त्वालय त्वालया दोकाय् चिच्याहिम्हा व तः हिम्हा नेम्हा गाथामगः दय्कः निश्चित त्वः यायपिति निश्चित थासय् थयंकः छ्वालिपवा च्याकः अशिलल भौ कायो, पाछायो गनां लुयो दायो यंकः छ्वय्की । मचात खुयो यंकः नःगुलिं छम्हा नयगुला सच्छिम्हा नयगुला दक बाचा याकः सच्छिम्हा नय्गु धःगुलिं सच्छिम्हा काप टुक्राया कतामारी क्वखाय्क नय पित्याकः गाथामगता वाचां बुकः वाय् यंकगु न्यकं बाखं वा मिथक दुनय् जनताया शक्ति अजय खः । अमिसं बुद्धि छयलय् फःसा न्ह्याथिन्योगु प्रलय वा न्ह्याथिन्योम्हा शक्तिशालिम्हा सिता नं बुकय् फः धाय्गु खाँ उब्लेया जनताता काडः क्यडः तःगु खला ? थुइके मः ।

प्रशङ्ग सिन्हाज्या ब्यंकय्गुया खः । गाथामगः चहेतक वापिज्या सिधय्क सिन्हाज्या ब्यंकय्मः धायो तः काथं उगु इलय छँ सुचुकुचु याडः बाँइल (उब्लेया बाँ जूबलय्) म्वँ ल्हूयो छँ महाद्योया जल हवल चोखय् याई । अलय ला (मँ, खा, दुगु) कायो हयो सामान्य भ्वँ काथं ज्वरय् याडः नै । थुगु असार सिन्हाज्याया इलय अपलं दुःखः सियो जूगु इलय कमजोर जूगुयाता बः तांकय्गु काथं थुगु सिन्हाज्या ब्यंकय्गु याडः तःगु खः । सिन्हाज्याया

इलय अपलं कीत पतङ्गत बुँज्याया इलय सिडकनं मसिडकनं स्याइगुलिं व फुक्क सियागु क्रिया काथं सिन्हाज्या ब्यंकगु धाय्गु खाँ नं मनूया छगू काथंया उदारता खः धाय्गु धार्मिक विश्वास खः । उकिया ल्यं काथं गाथामगः चहे खुनुं न्हाकं च्वाकं फाकं छ्वाली छथु च्याकः कुँ वयकः दोकाय् भू (बौ) वाय यंकय्गु धायो छँ या छम्हा मिसा मचां याइगु चलन अः नं ल्यं दःति । अलय दोकाय् मुडः तःगु छ्वालीपवा, छ्वाली च्याकः तैगु अलय गाठामग दय्के मधुंक तलय् उगु मि च्याकी मखु । अलय गाथामगः दय्के धुंक आना मि च्याकः मिजं तय्सं गाथामग उय यंकी । अलय दोकाय् च्याकः तःगु मिखय् मचा तयता हाचां गाय्क मचात ख्वइगु (सम्भावत कुपोषण) ल्वय तांकय्गु धाई । उब्ले मचातयता छगू मिखय् यंकः ख्याड ख्वय् मज्य धाय्गु खाँ कानिगु खःसा मेदखय् छँ हयो ला (चिची) नकः असार बलय् बिचः याय् मफूगुलिं कुपोषण जूगुयाता बः तांकः कुपोषण ताडः मख्वैगु खः ला । बिचः याय् बहः जू । श्व छगू अद्भूत वा दू ज्ञां दःगु नखा चखा दक धाय् मछिला ?

संस्कार व संस्कृति भ्नीगु खः । थुकिता डालः म्वाकः तय्गु नपां थुकी दुनयया बैज्ञानिकता मालय्गु थौया न्हूगु पुस्ताया ज्या नं खः । बुलुहँ मेसिनं छ्व दाय्गु यासेलिं छ्वाली मदयो वसेलिं छ्वाली नपां स्वापु दःगु थी थी नेवः समाजय् छ्यलः वयो च्वंगु संस्कार पर्व अलय वस्तुत मदयो वांसेलिं अजगु खाँग्वः त संस्कार खाँग्वः धुकुइ जक ल्यडः च्वनिगु खः ला ? बिचः याय् मालि थें च्वं । छ्वाली सुता, छ्वाली पोल्हँ, छ्वाली सुकु, छ्वाली थू, छ्वाली कलय् थजगु खाँग्वः त ताडः वानि । नपां छ्व दाय्गु नपांया ल्वहँ, की, छ्वमा पाय्गु नपां अनेक खाँग्वः त ताडः वानिगु जुल ।

ख्वप नगरपालिकाया ज्या भवः त

स्वनिगः या भौतिक विकास समितिया बैठक

असार ११ गते

‘काठमाण्डौ उपत्यका विकास प्राधिकरण अन्तर्गत निःस्वांगु काठमाण्डौ उपत्यका भौतिक विकास समितिया १८ कगु बैठक समितिया नायो माननीय सहरी विकास मन्त्री धनबहादुर बुढाया नायोसुइ चवंगु बैठकसं उगु समितिं काठमाण्डौ उपत्यका विकास प्राधिकरण ऐन २०४५ या दफा ५.१ काथं दयकगु ताथली चलाबु जग्गा एकीकरण आयोजनाया विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (डीपीआर) नपाँया भौतिक विकास योजना वहे ऐनया दफा ५.२ काथं स्वीकृतिया लागि नेपः या सरकारता पेश याय्गु खाँ क्वछित । नपां वहे बैठकं ताथली चलाबुँ जग्गा एकीकरण आयोजना न्ह्याकयता मःगु जग्गा प्राप्त ऐन २०३४ काथं कायो काठमाण्डौ उपत्यका विकास प्राधिकरण ऐन २०४५ या दफा ११ काथं प्राधिकरणता जग्गा विड्केता नेपाल सरकार (मन्त्रीपरिषदय्) य् अनुरोध याय्गु क्वः छित ।

बैठकसं मन्त्री बुढां नगरता व्यवस्थित याय्गु तातुडः

काठमाण्डौ उपत्यका विकास प्राधिकरणं स्वनिगःया थाय्थासय् जग्गा एकीकरणया अवधारणा हछ्याड वगु खाँ ब्याकसे प्राधिकरणं ख्वप जिल्लाया ख्वप नगरपालिका वडा नं ९ व चाँगु नारायण नगरपालिका वडा नं. ९ ताथली जग्गा विकास कार्यक्रम न्ह्याकयता प्रस्ताव तःगु खाँ ब्याकसे आयोजना न्ह्याकसा उगु थासय् व्यवस्थित काथं विकास जुई धायो दिल ।

बैठकसं ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं उपत्यका विकास प्राधिकरणं तःतः हांगु योजनात छकलं न्ह्याकय्गु स्वयो स्थानीय सरकारता मःकाथंया योजनात न्ह्याकय् मःगु खाँ ब्याकसे स्वनिगलय् अव्यवस्थित सहर दयो वसेलिं नपां स्वनिगलय् सं जक विकास यासेलीं स्वनिगःया मौलिकता ल्यंकः तय्ता थाकुगु खाँ काडः दिल नपां आवास योजना न्ह्याकय्बल्य् परम्परागत त्वनयगु नाः या छँ ल्यंकः तय्गुलि बिचः याय्मःगु, विदेशीतय्के धेबा त्याय् कायो देश विकास याय्गु मतिं दे भन भन कतया भरय् म्वाय माल वगु बिचः प्वंकः दिल ।

ज्या इवःसं काठमाण्डौ उपत्यका विकास प्राधिकरण भौतिक विकास समितिया सदस्य सचिव जानुका ढकालं ताथली चलाबुँ जग्गा एकीकरण आयोजनाया भौतिक विकास योजना स्वीकृति लिपाया प्रस्तुतिकरण पिब्वयो दिल ।

उगु बैठकसं यलया प्रतिनिधि सभाया दुजः उदय शमशेर राणा, येँ याप्रतिनिधि सभाया दुजः गणेश पराजुली, उपत्यका विकास प्राधिकरणया नायव विकास आयुक्त नवराज प्याकुरेल, चाँगुनारायण नगरपालिकाया प्रमुख जीवन खत्री पिसं आयोजनाया खायँ थःथः गु बिचः प्वंकः द्यगु खः ।

निरीक्षण

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं ख्वप नगरपालिका वडा नं ८ पुलांगु जगातीया लाँ पीच याथाय् भायो स्वयोदिल ।

२०८१/८२ या निति दयकगु बजेट छप्वा म्हूतुं पारित

असार १४ गते

खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिया नायो सुई च्वंगु हिंखुकगु नगरसभाया बैठक आर्थिक विधेयक २०८१, विनियोजन विधेयक नपां आ.व. २०८१/८२ या लागिं खवप नगरपालिकाया बजेट छप्वा म्हूतुं पारितयात । नगरपालिकाया उप प्रमुख रजनी जोशीं २०८१ असार १० गते खवप नगरपालिकाया लागिं ३ अर्ब ६६ करोड ४३ लाख तकाया बजेट पिब्वयो द्यूगु खः ।

सभासं नगरप्रमुख प्रजापति जुं आ.व. २०८१/८२ या लागिं खवप नगरपालिकाया बजेटय् छलफलया लागिं ब्वतिकायो रचनात्मक सुभावा नपां समर्थन याडः द्यूगुली सभासद् पिन्ता सुभाय देछासे खवप नगरपालिकां संसदीय अभ्यासकाथं नगरसभा न्ह्याकयता बः याडः वयो च्वंगु खाँ ब्याकसे बजेट बांलाक छ्यल्यता सकल जनप्रतिनिधि पिनिगु साथ व ग्वाहाली मदयकः मगा धायोदिल ।

कतःदेया भरय् दे विकास याय् दक मखु थःगु हे तुतिखय् दाडः दे हछ्याय् मः धायोदिसे प्रमुख प्रजापति जुं खवप नगरपालिकां समाजवादी मोडलकाथं खवपया शिक्षा, स्वास्थ्य सम्पदा ल्यंकः म्वाकः ल्हवडः तय्गु काथं नगरया विकासया ज्या हज्याकय्गु कुतः याडः च्वडागु खाँ काडः दिल ।

बजेटया खाय् न्यंगु न्हयसः या लिसः बियो दिसे उपप्रमुख जोशीं अरनिको सभा भवन दानय्गु ज्यायाता नगर स्तरीय गौरवया योजना काथं हज्याकः च्वडागु, लालाकाय्गु स्यनय्गु

पुखु गुगु पुखुता याः सा जिई दकः प्राविधिक अध्ययन जुयो च्वंगु, करया चाकः तः चाकः याय्गु नीति काय्गु, कःसी खेती तालिम ब्यू ब्यू वानय्गु, देको मिवा इतापाके आवास योजना फक्व मथां क्वचाय्केता अःपुक, यंकय्गु, त्वनय्गु नाः या तः हांगु समस्या ज्यंकय्ता कुतः याय्गु, कवाडी मुनय्गु ज्याता पानय्गु नीति काय्गु खाँत सभाय् पिब्वयो दिल ।

बजेटया छलफल सं सभासदपुं सुमित्रा बोहजु, कल्पना शिल्पकार, नारायण प्रसाद त्वानाबासु, कृष्ण राम दुमरु व न्हुच्छेराम कोजुं थःथः गु बिचः प्वकः दिल ।

नगरसभाया उगु बैठकसं वडावडाया दाच्छिया प्रगति प्रतिवेदन नं पिब्वगु खः ।

बुसादां

विश्व सम्पदा सुचीया धलःखय नां जःगु खवपया तस्कं लोकं हवागु प्यागोडा शैलीं दाड तःगु डातापोल्ले देगः या ३२२ (स्वस व नीन्यदाया) आँ बुसादां (वर्ष बन्धन) या लसताय डातापोल्ले घाय् पुयो, सफायाडः गजुई पतचा तियो डाय्कल । नेपः या दकलय तः जःगु देगः काथं म्हासिड्का पिब्वयो च्वंगु थुगु देगलय असार महिनाया बुसादां दाय् दाय् पतिकं याडः वगु दः ।

अपलं ज्यासाडः नैपुं जनताया भिं ज्याखय् हज्यायमः

असार १५ गते

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं नेपाल मजदुर किसान पार्टीया जनप्रतिनिधिपिसं जनताता भिं जुइगु ज्या ममदयकपुं नं दः धायोदिसे तुमचो दुगुरे चोखा आवास क्षेत्र खानेपानी उपभोक्ता समितिपाखं शनिवार ग्वसःग्वगु ज्या इवः सं अपलं ज्या साडः नैपुं जनताता भिं जुइगु ज्या याय्गु इवल्य छम्हा नेम्हा तंचाई दक लिचिल्य मज्यु, मू खाँ देश व जनताता भिं जुइगु ज्या याय् मः धायो दिल । जनतातयसं जनप्रतिनिधिपिनिगु छगू छगू ज्या हृदाय च्वडः स्वयो च्वनिगु अलय मचः मगाः जुइक इलय हे कुखिडः मः काथं सुभावात बिइगुलिं जनभावनायाता नुगलय स्वथाडः आलोचना व आत्मालोचना फयो हे हज्याइगु खः वयकलं धायो दिल ।

खपया जनताया मू समस्या त्वनय्गु नाः मरुगु हे खः धायोदिसे वयकलं नगरपालिकापाखं त्वनाय्गु नाः या व्यवस्थाया लागिं नेपः या सरकार वागमती प्रदेश सरकार व काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लि. पाखं मः काथं बन्दोबस्त याडः च्वडागु,

अपलं थासय् नगरपालिकां नाः छँ लुइकः इडः वियगुलि सुधार जूगु खाँ व्याकः दिल ।

विकास निर्माण व जनताता मदयक मगागु आधारभूत सेवासं मेपिन्के बःकायय्गु स्वयो नगरपालिका थमन हे थःगु तुतिखय् दानय्गु कुतः जुयो च्वंगु खाँ ब्याकसे बुलुहुँ जूसां थःगु तुतिखय् दाडः याडागु विकास निर्माण लिपाथ्यंकः तातुइगु उकि जनताया थःगु धाय्गु भावना दैगु खाँ नपां सम्पदा ल्यंकः म्वाकः तयमःगु गुगुपुलांगु बस्तुं न्हँगु पुस्ताता सेवा याय्गु माओत्सेतुङ्गया धापु काथं नगरपालिकां देगः फल्चा सतः ल्वहँहिहिता सम्पदा काथं ल्यंकः म्वाकः हयागु खाँ ब्याकसे उकिं पर्यटकपुं सालः अमिपाखं वगु आमदानीं न्हँगु पुस्ताता शिक्षा, स्वास्थ्य उपचार व कासाखय् खर्च याडः वयागु दः धायोदिल ।

ज्या इवः सं वडाध्यक्ष (९) नपां खानेपानी उपभोक्ता समितिया नायो रबिन्द्र ज्याख्वं समितिपाखं जनताता त्वनय्गु नाः इडः बियो वगु या प्रगति प्रतिवेदन पिब्वर्यो दिल । वयकलं नेथाय् डिप बोरिड याडः आधुनिक फिल्डेशन विधिं प्रशोधन याडः स्थानीय जनताता न्हियान्हिथं नाः इड बियो वगु थुगु ज्या तः लाकय्ता ग्वाहाली याडः द्यूपुं सकलसिता सुभाय् देछायो दिल ।

नेपाल मजदुर किसान पार्टी ९ नं वडासमितिया नायो कृष्ण भक्त लवजुं खपया जनतां पार्टीता विश्वास याडः भोत बियो त्याकगुलिं जनताया सुख दुखय् पार्टी कार्यकर्तात न्ह्याब्ले नपां दःगु अलय जनप्रतिनिधिपिन्ता जनताया भावना काथं ज्या सानय्ता न्ह्याब्ले घ्वाडः च्वडागु खाँ काडः दिल ।

ज्या इवःसं त्वनय्गु नाः या उपभोक्ता समितिया बिष्णु राम दुमर व विष्णु प्रसाद दुमरं समितिपाखं यागु ज्याया खाँ काडः दिल ।

इनाप

खप नगरपालिका पाखं पिथाडः च्वंगु खप पौ बः छि पौ खय् बांलागु च्वसु त बियो ग्वाहाली याडः दिसँ । उगु रचनाया ल्य ज्या याडः पारिश्रमिक बियगु खाँ खप नगरपालिकाया २०७७ श्रावण २६ गते च्वंगु बैठकं क्वः छ्यगु खाँ ब्याक च्वडा ।

सम्पादक
खप पौ

खवप वडा नं. २ सं इन्डक्सन भुथु इत

असार १४ गते

खवप नगरपालिका वडा नं २ या स्थानीय गरिब, असहाय, व विपन्न नागरिकपिन्ता धेबा म्वायकः करन्टं च्याकिगु विद्युतीय चुल्हो (इन्डक्सन) चुल्हो इडः ब्रियगु ज्या इवः शुक्रवार क्वचाल । वहे इवल्य वडा नं २ या वडाध्यक्ष हरिप्रसाद वासुकलां स्थानीय ६० म्हासिता इन्डक्सन भुथु इडः ब्यूगु जुल ।

ज्या इवः सं वडाध्यक्ष बासुकलां आ.व. २०८०/८१ सं वडाया निर्माण जूगु ज्यात काडः दिसे खवप नगरपालिकां जनताता अःपुक सेवा, सुविधात ब्यू ब्यू वयो च्वंगु खॉ ब्याकसे नेपाल मजदुर किसान पार्टीया जनप्रतिनिधिपुं जनताया सेवाखय् लिफः मस्वसें हज्याडः च्वंगु नपां खवपया विकास व सम्पदा ल्यंकः म्वाकः तयगुली उपभोक्ता समिति द्युकः थःगु धायगु भावनां जायकः स्थानीय जनताया विश्वास त्याकः जन सहभागिता काकां ज्या साडः वगु नपां नेपाली सःदयक, थी थी पुसा नपां इडः बियो च्वंगु खॉ कूलः दिल ।

वडाया दुज, मञ्जुमैयाँ लाखाजुं वडाया छँ छँ नर्सिडः सेवा ब्यू ब्यू स्वास्थ्य लागाय् याडःवगु योगदान नपां ज्या इवः त

काडः दिल । वडाया नर्स ग्रेसी कर्माचार्य जुं मचातयगु मिखालयया पर्दाय जुइगु क्यान्सर रेटिनोब्लास्टो व डेंगु सम्बन्धी जनचेतनामूलक प्रस्तुति ब्यूगु खःसा ज्या इवःसं स्थानीयपुं रत्नकाजी नायभारी व लक्ष्मीप्रसाद दुवालं नं न्वचु तयो द्यगु खः ।

लाँ जुव पिन्ता पुनर्ताजगी तालिम

असार १६ गते

खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिया नायोसुई खवप नगरपालिका व भक्तपुर पर्यटन विकास समितिया मंकः गवसालय न्ह्याकगु नीन्ह्या स्थानीय लाँजुवपिन्ता पुनर्ताजगी तालिम क्वचःगु ज्या इवः सं वयकलं पर्यटक पिनिगु मन क्वसायके फःसा विज्ञापन स्वयो बांलागु लिचवः लाकय् फैगुलि थानाया लाँजुवापुं खवपया सूचं विइपुं व अनौपचारिक राजदूत काथं जुइगुलिं खवपय् चाह्यू वैपुं देशं दुनय व देशं पिनयया पर्यटकपिन्ता खःगु व स्वयागु नपां मपाकः कानय् मः धायोदिल ।

वयकलं तालिम विइपिसं वयक पिनिगु दां दां तक ब्वडः

वगु अलय् अनुभवं सयकगु ज्ञान व सीपता स्यनयगु इवल्य स्थानीय लाँजुव पिन्ता स्यंगु व कांगु ज्ञान थःगु कार्य क्षेत्रय् छ्यलय् मः धायोदिल । लाँजु व पिसं थः कय् दःगु मचः मगागु कमजोरीत ल्हवडः, बाँमलागु बानीत त्वःत, अनुशासित व मर्यादित काथं पर्यटकपिन्ता खःगु खॉ कानय् मः धायो दिल । देशं दुनय व देशं पिनयया पर्यटकपिन्ता बिचः याडः सड्कटया इलय् नं भः भः मन्हूसें काथं मछिंगु इलय् नं काथं छिंक ज्या सानय् मःगुलि बः बियो दिसे मदिकक अध्ययन याय् मः धायो दिल ।

देया सांस्कृतिक सम्पदा पर्यटनया लिधंसा काथं खःसा स्वंगु तहया सरकार व स्वापु दःपुं कार्यालयतयगु दश्वी मंकः व मिलय् जुयो वानय् फैगुलिं २०७२ सालया बिनाशकारी भूखचां स्यंकः थूडः ब्यूगु देया अपलं सम्पदात थौं तक नं ल्हवनयकानय् याय् मफूगुलिं पर्यटन दुकायगु तातुनाता उकिता मःगु मःगु पूर्वाधारत दयके मःगुलि सरकारं बिचः मयागु दुखःया खॉ खः धायोदिल ।

खवप नगरपालिकां पर्यटनया लिधंसाकाथंया मूर्त व अमूर्त सांस्कृतिक सम्पदात ल्यंकः म्वाकः तयो पर्यटन उद्योगया लागिं मः काथंया सीपं जःपुं जनशक्ति ब्वलांकयता थी थी भाय् व लाहातय् ज्या दैगु तालिमत ब्यू ब्यू वगु खॉ वयकलं काडः दिल । स्थानीय लाँजुव पिसं नं खवपया पर्यटन विकासया लागिं तालिमं

सच्छिव स्वीन्हयगूगु खवप पौ. ब.खि पौ(पाक्षिक)

सयकगु ज्ञान व सीपता खः काथं छ्यलः योगदान याय्ता बः याडः दिल ।

अथेहे खवप नगरपालिकाया प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वसन्त भट्टराई जुं पर्यटन धेबा आम्दानी याकिगु लुखाचा जक मखुसें सांस्कृतिक कालबिलया ज्या भः नं जूगुलिं लाँजुवपिसं, सभ्य, सुसंस्कृत व्यवहारं पाहांपिन्ता सेवा वियमः धायोदिल ।

ज्या इवः या पाहां नेपाल, इतिहास, संस्कृति व पुरातत्व विभागया प्रमुख (त्रि.वि.वि.) महेश कुमार आचार्य जुं खवप दे आदर्श व डालकाय बहगु नगर खः धायोदिसे स्थानीय लाँजुवपिसं देया सम्पदा, इतिहास, संस्कृति व पुरातत्वया खायँ देशं दुनय व देशं पिनयया पर्यटकपिन्ता खः खःगु खाँ काडः खवपया कप अजनं धस्वाकिगु विश्वास प्वंकः दिल ।

ज्या इवः क्वचाईगु समारोहया सभाया नायो नपां खवप नगरपालिका वातावरण व पर्यटन समितिया कजि रविन्द्र ज्याख्वं खवपया फुक्क लाँजुवपिसं विद्गु सुचं व कानिगु खाँ उथिं ग्यनय मःगु मूर्त व अमूर्त सम्पदाया खाँ कानिबलय् भौतिकवादी स्वपु कुनं (दृष्टिकोणं) थूकिता दयकपुं कलाकारतयगु योगदान नं च्वछाय् मःगु अलय् भीथाय् व पिनय्या पर्यटन नेगुलितां बः बिय मःगु बिचः प्वंकः दिल ।

ज्या इवः सं भःपुं सकलासिता सुभाय् देछायो दिसे स्थानीय पथ प्रदर्शक परिचालन समितिया कजि गौतम प्रसाद लासिवां श्वनीन्ह्या तालिम मेमेगु तालिम स्वयो पागु, बांलागु लिचवः लागू, ज्यालगय जूगु नपां व्यवहारिक जुगू खाँ ब्याकसे थुकिया तालिम ब्यूपुं सकलें थःथःगु लागाय् विज्ञ व अनुभवीपुं जूगुलिं सयकामिपिसं तालिम ब्यगु इलय् स्यंगु सीप व ज्ञानता

ज्याखय् छ्यलः पर्यटन उद्योगया विकासता ध्वासा वियमः धायो दिल ।

भक्तपुर पर्यटन विकास समितिया नायो दिपेश राज शर्मा जुं खवप नगरपालिकाया थानाया लाँजुवपुं व्यवस्थापन व परिचालन व मेमेगु पर्यटकीय थाय्या लागिं नपां जिइकः स्यंगु विषय जूगुलिं तालिम काय धूपुं थानाया लाँजुवपिसं ब्वस्यलागु ज्या याडः क्यनयमः धायो दिल ।

खवप नगरपालिका वातावरण व पर्यटन समितिया दुजः मञ्जु मैया लाखाजुं न्ह्याकगु ज्या इवःसं सयकामि पिनि पाखं बिष्णुप्रसाद सुवालं नं न्वचु तयो दयगु खः ।

ज्या इवः या मू पाहाँ सुनिल प्रजापति जुं खवपया स्थानीय लाँजुवपिनिगु नीन्ह्या तालिमय् ब्वति कःपुं सयकामि ५० म्हा सिता दसि पौ व स्यनामिपुं २३ म्हा सिता हनापौ लः ल्हाडः दिल ।

आदर निकेतनया जेष्ठ नागरिकपिन्ता स्वास्थ्य परीक्षण

असार १० गते

जनस्वास्थ्य कार्यालय खवपया ग्वसालय जनसंख्या व्यवस्थापन ज्या इवः पाखं भक्तपुर बचत व ऋण सहकारी संस्था संरक्षक जुयो च्वंगु भक्तपुर आदर निकेतनया थाकालिपुं जेष्ठ नागरिकपिनिगु स्वास्थ्य परीक्षण नपां स्वास्थ्यता बाँचुलिगु ब्रस व वास (पेष्ट) इड बियगु ज्या क्वचाल ।

थाकालिपुं जेष्ठ नागरिकपिन्ता मःगु सामानत इडः बिसे खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं थाकालिपुं नागरिकपुं समाजय् हानय् मःपुं मनूत खः धायोदिसे सभ्य व सुसंस्कृत समाज दयकता नगरपालिकां कुतः याडः च्वंगु दः धायोदिल ।

खवप नगरपालिकां वडा नं. २ खय् च्वंगु छ्यो पुखुचा

सिथ्यु च्वंगु छँ आदर निकेतन चाय्केता मः काथंया ज्या जुयो च्वंगु खाँ ब्याकसे वयकलं परम्परागत प्याखं व भजन मन्या जीवनया शारीरिक व श्वास प्रश्वासनपां स्वापु दःगु अभ्यास काथं न्ह्याकः वयो च्वंगु खाँ काडः दिल ।

जेष्ठ नागरिकपिनिगु सक्रिय जीवन शैलीं याडः वयक पिनिगु भिं उसायँ ता आयु म्वाय्ता ग्वाहाली जुइगु खाँ ब्याकसे वयकलं जेष्ठ नागरिक पिन्ता अःपुक जीवन न्ह्याकय्ता सहयोग सामग्री इयगु ज्या इवः तयागु खाँ काडः दिल ।

ज्या इवः सं वडाध्यक्ष रविन्द्र (९) जुं ख्वप नगरपालिकां शिशु स्याहार केन्द्र निसँ च्वय थ्यंकया शिक्षावियता कलेजत चाय्कः समाजता शिक्षित याय्गु अभियान ज्वडः हज्यागु खाँ काडः दिल । उमेर अपः दयो वसां निसँ अपलं ल्वचं कयो वैगुलि

सच्छिव स्तीन्हयगुगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

इलय-ब्यलय् स्वास्थ्य जाँच याकय् मःगु खाँ ब्याकसे वयकलं भक्तपुर साकोसं सेवा भावं आदर निकेतन न्हिनय जकया सेवा न्ह्याकगु खः धायोदिल ।

ज्या इवःसं जनस्वास्थ्य कार्यालय ख्वपया प्रमुख अस्मिता ओभां ब्रुहा जीवनता अःपुक न्ह्याकय्ता स्वास्थ्य जाँचय् याकय् मःगु नपां स्वास्थ्य सामग्री इडबियगु ज्या इवः दय्कागु खाँ काडःदिल ।

अथेहे भक्तपुर आदर निकेतन (सञ्चालक समिति) ज्यासना पुचः या नायो लक्ष्मी प्रसाद कुसिं आदर निकेतन चाय्कागुया तातुना काडःदिलसा ख्वप नगरपालिका स्वास्थ्य संयोजक डा. रत्न सुन्दर लासिवां ज्या इवः या तातुना काडः दिल ।

चीनया प्राध्यापक लि ताओया न्ह्यलुवाय् प्रतिनिधि पुचः ख्वपय्

असार १८ गते

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिनपां चीनया सछ्वान विश्व विद्यालय दक्षिण एशियाली अध्ययन संस्थानया प्रोफेसर लि ताओ या न्ह्यलुवाय भ्रुः पुं प्रतिनिधिमण्डलया पुचःता लसकुस याडः दिसे प्रमुख प्रजापति जुं नेपः व चीनया स्वापू अज क्वातुयो वानिगु विश्वास प्वंकः दिल ।

नेपाल मजदुर किसान पार्टी वैज्ञानिक समाजवादय् विश्वास याइगु पार्टी खः धायो दिसे वयकलं नेमकिपां सदां छंगु तुं चीन (एक चीन नीति) या समर्थन याडः च्वंगु खाँ काडः दिसे नेपाल धर्म निरपेक्ष देश खःसां नेपः या धर्म, भाषा, संस्कृतिसं विदेशी क्वत्यलिगु स्वीकार याय् मफैगु अलय मित्र देश चीनया आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक विकासं ख्वप नगरपालिकां सयकेगु इच्छा दःगु खाँ ब्याक दिल ।

लिपाया जनगणनाया ल्याखं नेपः या मुक्कं जनसंख्या मध्ये नेवः त ४.६ प्रतिशत दःसां ख्वप नगर दुनय् ९५ प्रतिशत स्वयो अपः नेवः त च्वडः च्वंगु खाँ ब्याकसे वयकलं ख्वप नगरपालिकां थानाया जाति, भाषा, संस्कृति, परम्परागत सीप ल्यंकः म्वाकः तय्ता थी थी ज्या इवः त याडः वयो च्वंगु खाँ ब्याकः दिल ।

वयकलं नेवःत सम्पदा व संस्कृति सं तस्कतःमिगु जाति खः धायोदिसे स्वनिगःया सम्पदा व संस्कृति दय्कः तकपुं नं नेवःतः हे खः धाय्गु स्पष्ट याडः दिसे उकिता ल्यंकः म्वाकः तय्या लागिं नगरपालिकां मदिक्वक ज्या याडः वयो च्वंगु खाँ काडः दिल ।

ख्वप नगरपालिकां शिक्षा, स्वास्थ्य, सम्पदा ल्यंकः म्वाकः तय्गु लागाय् याडः वगु ज्याया खाँ कुल दिसे प्रमुख प्रजापति जुं

स्वनिगता सांस्कृतिक केन्द्र काथं हछ्याय्गु कुतः याडः वयागु खाँ काडः दिल ।

नपालायगु इवल्य प्रो ता ओ जुं ख्वप देशं यागु लुमुगु लसकुसता अपलं सुभाय् दे छायो दिसे नेपःव चीनया स्वापुया थःगु पहःया मौलिक विशेषता दःगु खाँ ब्याकसेनेपालय् हे वयो नेपःया थी थी विषयलय् हिलः मालः स्वय्गु (अध्ययन अनुसन्धान याय्गु) स्वय्गु नीति चीनं कः घागु खाँ काडः दिसे नेपः या चीनया विकासया खायँ मंकः तातुना दःगु खाँ कुलः दिसे प्रो ताओ जुं नेपालय् मथां विकास याय्ता चीन सरकार नेपः ता ग्वाहाली व मंकः (साभेदारी) या अवधारणा ज्वडः हज्याडः च्वंगु दः धायो दिल ।

नेपः या खायँ हिलः मालः स्वय्गु इवल्य नेपः या बुद्धिजीवीपुं नपां यचु पिचुगु स्वापु थःगु अध्ययनता अभ्क अपः ग्वाहाली जूगु खाँ ब्याकसे वयकलं ख्वप नगरपालिकां ख्वप विश्व

विद्यालय व मेडिकल कलेज चाय्केगु खाँ न्यन्य दयो थःपुं लयतायागु खाँ काडः दिल ।

सछ्वान प्रान्त व छवपया दश्वी नं मंकः ज्या सानय्गु अपलं सम्भावनात दःगु खाँ न्हि थांसे वयकलं अः लिपाया इलय् नेपःया चेपाडः जातिता क्रिश्चियन धर्मया अपलं लिचवः लाकः वयो चवंगु खाँ थः पिसं हिलमाल स्वयागु इलय् थुइकागु खाँ नं वयकलं काडः दिल ।

नपालाय्गु इवल्य् छवप नगरपालिकाया उप प्रमुख रजनी जोशी, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वसन्त भट्टराई, वडाध्यक्षपुं

एस ई ई पास जूपुं थी थी कासामिपिन्ता हान्य् ज्या

असार २० गते

छवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जू शिक्षा मनूया जीवनया महत्वपूर्ण लिधंसा जुगुलिं मनूतय्के दःगु भौतिक गुणत मदयो वांसां सुनं पाखं सयकगु शिक्षा वयागु जीवन्य् न्याब्लें दयो च्वनि धायोदिल ।

छवप नगरपालिकाया ग्वसालय जूगु २०८० सालया एसईई परीक्षा पास यापुं प्रशिक्षार्थी कासामिपिन्ता लसहना ज्या इवःनपां लाँपु क्यनय्गु ज्या इवः सं न्वचु तयो दिसे वयकलं कासामिपिसं थःगु कासा जीवन नपां ब्वनयकुथिया शिक्षा नं नपां नपां यंकयमः धायोदिल ।

इलय् हे परीक्षा मजुइगु साफूत मथ्यनिगु, विषयगत शिक्षकत मरुगु, अलय खुयो च्वयगु बानी एसईई परीक्षाय् अपलं परीक्षार्थीपुं पास मजुगु, खाँ व्याकसे वयकलं फुक्क विषय लापुं परीक्षार्थीपिन्ता नं मौका परीक्षा बिय दयकगु देया फुक्क शैक्षिक गुणास्तर हे ब्वम्हूयो वानिगु काथं ग्यापुइगु खाँ काडः दिल ।

ल्यासे ल्याम्होपुं १२ गू तगिं पास जुयवं ज्या मालय्गु नामय विदेशय वानय्गु याडः हः गुलि चिन्ता प्वंकसे वयकलं विदेशया ग्वाहालीं भीगु देश दयकेगु मखुसें भीगु हे तुतिख्य्

सच्छिव स्वीन्हयगूगु स्वप पौ. ब.छि पौ(पाक्षिक)

उकेश कवां (७), रविन्द्र ज्याख्वः(९), योगेन्द्रमान विजुक्छें(५), कार्यपालिकाया दुजः रोशन मैयाँ सुवाल, युनान मिन्जु विश्व विद्यालयया प्रो. सेन हेइ मेई, याओ यिजी आड, डा.काओ लि आड, छुई जि अयू, विद्यावारिधिया ब्वनामिपुं निरज लवजु, याओ जिआतोडः भाय् हिलामि राजेन्द्र चवाल, पर्यटक सूचना व सेवा केन्द्रया प्रमुख गौतम प्रसाद लासिव पुं नं भःगु खः ।

वहे इवल्य वयकपिनिगु दश्वी उपहार काल बिल यागु जुल । नपालाय् धुंकः वयकपुं छवप सांस्कृतिक व ऐतिहासिक सम्पदाया थाय् थासय् भायो स्वयो दिल ।

दाडः भीगु देश दयके मः धायगु भावना ल्यासे ल्याम्होपिन्के ग्वाकः यंकयमः धायोदिल ।

ज्या इवः सं युवा तथा खेलकुद समितिया कजि श्यामकृष्ण खत्री छवप नगरपालिकां कासामिपिनिगु मन च्वजाय्केगु ज्या याडः वयो चवंगु खाँ काडः दिसे ल्यासे ल्याम्होपिन्ता विदेशय मवांकयता सरकारं मः काथं पला छियमः धायो दिल । उगु ज्या इवः सं युवा तथा खेलकुद समितिया दुजः उपेन्द्र सुवाल, लक्ष्मी प्रसाद ह्योमिखा, भक्तपुर जिल्ला भलिबल संघया नायो विनोद चरण राय व दुजः राम सुन्दर वासीं नं न्वचु तयो द्यगु खः ।

प्रवेश परीक्षा

असार २२ गते

छवप नगरपालिका पाखं चायकः तःगु छवप मा.वि. व शारदा क्याम्पसया मा.वि. या ११ गू तगिलय भर्ना जुयता न्हांगु चरणया प्रवेश परीक्षा सं विज्ञान संकायसं १४११ म्हा, व्यवस्थापन ११२०, मानवीय संकायसं १३ म्हा कानुनय् ४४ म्हा व शिक्षा संकाय १ म्हा याडः मुक्कं २५८९ म्हा ब्वनामिपिसं सुथाय् व न्हिनय् नेगू सीटया लागिं जाँच ब्यगु खः । उगु इवल्य् छवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं प्रवेश परीक्षा कायो च्वंथाय् भायो स्वयो दिल ।

बायोमेट्रिक भेरिफिकेशनया अभिमुखीकरण

असार २१ गते

खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं सामाजिक सुरक्षा भत्ताया लागिं राष्ट्रिय परिचय पत्र नं मदयक मगा धःसेलिं जेष्ठ नागरिक व अपांगता जुपुं नागरिकपिसं दुःख स्यूगु खाँ ब्याकसे वडास्तरं हे चाहिल बिइगु घुम्ती शिविरं न्ह्याकसा नागरिकपिन्ता अःपुइगु विश्वास प्वंकः दिल ।

खवप नगरपालिकाया ग्वसालय जूगु सामाजिक सुरक्षा भत्ता न्हँगु दर्ता नपां नवीकरणया लागिं बायोमेट्रिक भेरिफिकेशनया अभिमुखीकरण ज्या इवः सं न्वचु तयो दिसे प्रमुख प्रजापति जुं इलय हे राष्ट्रिय परिचय पत्र दयक मबिल धः सा भत्ता दैमखु धाय्गु मखुगु खाँ बयबय यासेलिं नागरिकपुं दोमन याड च्वंगु खाँ व्याकः दिल ।

वयकलं दोहरे याय् म्वायक बांलाक ज्या यायता कर्मचारी पिन्ता व्वाडः दिसे चिच्या- चिच्याहांगु गल्तीं सेवाग्राही पिन्ता समस्या जुडगुलिं विचः यायता इनाप याडः दिल ।

नगरपालिकाया उप प्रमुख रजनी जोशीं जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता जुपुं मन्तयता अःपूक, काथंछिक व थःगु भःपियो सेवा वियता धायोदिल ।

ज्या इवः या सभानकिं नपां महिला बाल-बालिका समाज कल्याण समितिया कजी रोशन मैयाँ सुवाल ज्या इवः याय मःगुया तातुना काडः दिलसा समितिया दुजः भूपाल मुलजुं लसकुस न्वचु तयो दिल । नपां एम.आई.एस. अपरेटर न्हँज किजुं बायोमेट्रिक भेरिफिकेशनया प्रस्तुति क्यडः दिल ।

खवप नगरपालिकां २०८१ साउन महिना ज्वः छि फुक्क वडाय् धुम्ति तालिका पिकायो घुम्ती नवीकरण शिविर पाखं परिचय पत्र नवीकरण याय्गु ब्यवस्था यागु दः । अभिमुखीकरण ज्याः इवः सं जनप्रतिनिधिपुं वडा सचिव व कर्मचारीपुं नं भःगु खः ।

वासु मा.वि. बिदाइ व लसकुल ज्या इवः

असार १६ गते

वासु मा. वि. सं निवर्तमान प्र.अ. अम्बिका न्याइच्याईता विदाइ नपां हानय् ज्या व न्हूम्हा प्र.अ. रबिलाल प्रधानया लसकुस ज्या इवः यासे नेपाल मजदुर किसान पार्टीया छ्याञ्जे नपां संघीय सांसद प्रेम सुवालया मू पाहाँलय् जूगु जुल ।

वयकलं पुलांम्हा प्र.अ. न्याइच्याईता हानयज्या व बिदाइ, न्हूम्हा प्र.अ. प्रधानता लसकुस यासे बांलाम्हा न्हयलुवां ब्वनय

कुथिया समस्या ज्यंकः ब्वनयकुथि शिक्षाया जग बल्लाकय् मःगु एस ई ई अपलं तः मलापुं ब्वनामिपुं दःगुलि सरकार दोषी जूगु खाँ ब्याकसे देशां देछिया ब्वनयकुथि भौतिक सुविधा व शैक्षिक गुणस्तर उथिंग्यंकय् फःसा जक नतिजा बांलाई धायोदिल ।

यौनजन्य हिंसा, घरेलु हिंसां बचय् यायता ब्वनामि मचातयता ब्वनयकुथि हे आत्मरक्षाया तालिम बियमःगु, अन्धविश्वास व कुरीतिं तापाक्क तयो विज्ञान सम्मत काथं हछ्याय् मःधायोदिसे हलिमयया च्वजःगु शैक्षिक प्रणाली दःगु देशपाखं नेपालं सय्केमःगु नपां ब्वनामिपिन्ता अतिरिक्त क्रियाकलापय् नं बांलाकय् मः धायोदिल । नपां गणित, विज्ञान व अंग्रेजी विषयया शिक्षकत मरुगुलिं अपलं ब्वनामिपुं थुगु विषय फेल जूगु खाँ कुलदिसे बांलापुं ब्वनामिपिन्ता मास्तर जुय्म धाय्गु खाँ ब्याकय् मः धायोदिल ।

विशेष पाहाँ खवप नगरपालिका प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं ब्वनयकुथिया भौतिक विकास नपां शैक्षिक गुणस्तरय् नं बः बियमःगु, बांलाम्हा न्हयलुवा दय्मःगु उम्हा न्हयलुवां सामुहिक रूपय् ज्या सानय् मः धायोदिल ।

ब्वनयकुथिया शैक्षिक, भौतिक पूर्वाधार ल्हवडयंकय्गुलि

सच्छिव स्वीणहयगुगु खवप ढौ. बःखि ढौ(ढाक्षिक)

ढुर.अ. ब्यवस्थाढन सढिति व शिखक, अढिढावक सकल ढिलय जुय ढःगु खौं ब्याकसे छुं नं संस्था बल्लाकयेता ढ्ह्यलुवाया ढहन्वढूर्ण ढूमिका दै धायो दिसे सामुदायिक शिखा बांलासा ढिजी बवनय कुथित ढ्हवँ जुयो वानिगु खौं ब्याकसे वयकलं संघसरकारं संविधानं ढब्यगु अधिकार छ्यलः बवनयकुथिया शिखाता क्वन्त्यल स्थानीय तहया अधिकार लाकः काय ढज्यु धायो दिल ।

वासुं सरुवा जुयो ढःढहा ढिवर्तढान ढुर.अ. ढ्याइच्याई जुं ढुर.अ. या ढूमिका ढढां अःतक गवाहली याडः द्युपुं सकलसिता सुढाय देछायो दिसे थःक्यु दःगु ज्ञान व सीपं खवपया शिखा हज्याकयगुलि छ्यलयगु खौं काडः दिल ।

वागीश्वरी लसहना ज्या इवः

असार १८ गते

खवप ढगरपालिकाया ढुरढुख ढढां वागीश्वरी कलेज ब्यवस्थाढन सढितिया ढायो सुढिल ढुरजाढति जुं सढाजसेवायु सढर्षित ढावढा दःपुं छुंढा छुंढा ढढत ढ्ह्याथायु नं तःलाइगु खौं काडः दिल । वयकलं वागीश्वरी ढा.विं. गवसगवु एस ई ई २०८० सं ढास जूपुं बवढाढिढिढा लसहढा ढढां लौपु क्यढनयगु ज्या इवः सं उगु खौं ढ्हि थांसे वयकलं देया लागि बुद्धिजीवीकरण यायगु ज्याखयु खवप ढगरपालिकां देशयु च्वजायुक शिखा कायूता ःण व छात्रवृत्तिया व्यवस्था यागु खौं काडः दिल । वयकलं ढिंणु-बांलागु शिखा कायगु थायु खवप दे खः धायोदिसे ढिंढ्यगु तगिं लिढानं ढ्ह्यागु नं विषय खवपय हे बवनयु दैगु खौं काडः दिल । एसईई ढास जूपुं २४४ ढध्ये ३.९६ जि ढि हःपुं दकलयु च्व जःपुं ढ्यढा बवढाढिढिढा ढतिढाया चिं इडः ब्यसे वयकलं बवढाढिढिढा तः लाकयूता साथ ब्यपुं शिखक, अढिढावक व बवनयकुथि ढरिवारता सुढाय दे छायो दिल । ढेपुं A+७५, A ७७, B+७०, B १८ ढहा बवढाढिढिढा ढतिढाया चिं इडः बियो दिसे वागीश्वरी ढा. वि. व्यवस्थाढन सढितिया ढायो ढढां खवप ढगरपालिका वडा ढं ९ या वडाध्यख रविढ्ढर ज्याखवं +२ तगिढिसे स्ढातकोतर तगिं तक वागीश्वरी सं बवनयु दःगुलि ढेथायु वानय ढवःगु खौं ब्याकसे छुं यायगु ढति दःसा व्यवहार व आचरण ढिंकयु ढःगु, ढुरविधि, सीप ढ्ह्याथायु नं सयुकः वःसां उकिता थःगु थासयु छ्यलयुता बः याडः दिसे एस ई ई लिढा ढ्ह्याथायु वांसां थःगु तुतिखयु दाडः हज्यायु ढः धायोदिल ।

वागीश्वरी कलेज अढ ढ्याढेजढेढ्टया ढुराचार्य कृषढा ढुरसाद धन्छां अढलं ढेढढत याःसा जीवढनया आजुइ थंयकयु ढैगु ढढां थी थी विषयया सःस्युपुं गथे जुय ढै धायगु खौं कानयूता थुगु गवसः गवगु खः धायोदिसे सकल बवढाढिढिढा लसहढा दिल ।

ढ्हूढा ढुर.अ. ढुरधान जुं गौरवढूर्ण इतिहास कः घाडः, च्वंगु वासु ढा. वि. सं थढनं कार्य क्षेत्र दयके खौंगुलिं लसता ढ्वंकसे थुकिता अजढ च्वजायुक यंकयुगु वचं ब्यसे विद्यालय बवस्थाढन सढितिं क्यथे बुद्धिजीवीढिढिगु सल्लाह व शिखक कर्ढचारी ढढां ढिलयु जुयो ज्या सानयुगु बचं बियो दिल ।

वडा ढं. २ या वडाध्यख ढढां विद्यालय व्यवस्थाढन सढितिया ढायो हरिढुरसाद वासुकला जुं ढ्हूढा ढुर.अ.ढाखं बांलागु बासु ढा.वि अज बांलाक यंकिगु विश्वास ढ्वंकः दिल । ढढां विद्यालय व्यवस्थाढन सढितिया दुज, ढिषुढुरसाद दुढरु व स. ढुर.अ. राजकुढार हयोढिखा सुढायु देछःगु खःसा अंग्रेजी शिखक ढाढ ढिरौलां ढं ढवचु तयो द्युगु खः ।

वागीश्वरी कलेजया ढुराचार्य धढकुढार श्रेष्ठ अलढल याडः च्वपुं बवढाढिढिढा लौपु क्यढनयगु काथं ज्या इवः यागु ढढां बवढाढिढिढिगु जीवन च्वजायुकेता वागीश्वरी ढ्ह्याबल्ले साथ ढिड धायो दिल ।

ढ्लस टू या कजि ज्ञान सागर ढुरजाढति जुं ढेढिढिगु खौं ढ्यडः ढखु लिढाथंयकः तातुइगु देशां देछिया २७ हजार बवनयकुथि ढध्ये हिगुगु ल्याखयु लागु वागीश्वरी बवढाढिढिढिगु गढ्ढव्य खः धायोदिसे गुगुढं विषय ढौढला ढजुगु खौं काडः दिल । वागीश्वरी धेढा ढरुपुं बवढाढिढिढा १ करोड स्वयो अढः या छात्रवृत्ति बियो वयो च्वंगु ढं खौं काडः दिल ।

ढिढित्त ढुरधानाध्याढक कृषढाढुरसाद कर्ढाचार्यया सढाढायोलयु जूगु उगु ज्या इवःसं ढुराविधिक टेक्स ज्या इवः या कजि दिढेश ढुरधान, व्यवस्थाढन शिखक ढवीढ ढुरजाढति, ढाढवकी शिखक ढाढुढक्त हुढागाई, ढ्हयाया बवढाढिढि एढढिबिएसयु छात्र वृत्ति कायो बढढा ढलक खत्री ढिसं लौपु क्यंगु खः । अलयु एस इइ ढास जूपुं ढध्ये विढल कुढार थाढा व आस्था गुढांजु वागीश्वरी या अनुढव काडः दिल ।

थुगु इलय जनता इमानदार व नैतिकवान जुयमः

असार २४ गते

कानून अध्ययन समाज नेपालया प्राविधिक ग्वाहाली व लेखापढी व्यवसायी समाजया ग्वासालय जूगु लेखापढी व्यवसायी परीक्षा तयारी कक्षा - २०८१ या क्वचःगु ज्या इव सं खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जु या मू पाहाँल्य सोमवार क्वचाल ।

उगु ज्या इवः सं वयकलं कानूनया लागाय् ज्या सानिपिसं गोप्यता, अध्ययन अनुसन्धान, जनताया सेवाता हृदाय तयो ज्या सानय् मः धायोदिसे शासक दलया नेता तय्के नैतिकता दः निला धाय्गु न्हयस दाडः च्वंगु इलय अःजनतात थःहे इमानदार व नैतिकवान जुयो दानय् मः धायोदिल ।

कानून दयकिगु संसद व प्रदेश सभाय् कानूनया ब्वनामिपुं थ्यंगु जूसा देश थैया भद्रगोल स्थिति मथ्यनिगु जुइ धाय्गु खौं ब्याकसे प्रमुख प्रजापति जुं कानून ब्वडः ध्यवा कमय् याय्गु स्वयो

व्यवस्थित व कानून सम्मत ज्या याय्गुलि बः बियमः धायोदिल ।

वयकलं डाक्टर, इञ्जिनियर, प्रशासकपिसं नपां कानून ब्वनय्गु यागु खौं नपां न्हा स्वयो अः भूत कानूनया महन्व अप्वयो वगु दः धायोदिसे वयकलं ललिता निवास काण्ड, भुटानी शरणार्थी काण्डय् प्रधानमन्त्री, मन्त्री व सचिवतनपां फसय् जुइगुया मू हुनी कानूनी ज्ञान मरुगुलिं हे खः धायोदिल ।

वयकलं छम्हा छम्हा कानून व्यवसायीपुं मेपिनिगु सम्पति रक्षा याइपुं चिकित्सक थें जुयमः धायोदिसे संघीयताया च्यादाया अभ्यासं प्रदेशं थःगु औचित्य मः म्वः हे धाय मफूत । जिल्ला समन्वय मःगु हे मखु, समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली मिलय मजु धाय्गु खौं न्हिथाडः हःगु जुलुधायो दिल ।

कानून अध्ययन समाज नेपालया केन्द्रीय नायो नपां अधिवक्ता रामप्रसाद प्रजापति जुं लेखापढी व्यवसायी नितान्त जिम्मेवार व्यवसाय जुगुलिं थुगु व्यवसायया पासापुं गम्भीर जुयमः धायोदिल नपां लेखापढी व्यवसायीपुं पेशाप्रति इमानदार जुयमःगु नपां देश व जनताया निःस्वार्थ सेवा याय्गु भावना ज्वडः हज्यामःगु नपां सामाजिक उत्तरदायी नं कःघाडः न्ह्याब्लें ज्या सानय्ता हज्याय्मः धायोदिल ।

ज्या इवःसं भक्तपुर लेखापढी व्यवसायी संघया नायो राजाराम बासीया सभानायोलय जूगु खःसा अधिवक्ता राजु कैटि अधिवक्ता शिवराम बोहजु अलय प्रशिक्षार्थी पिनिपाखं श्याम ख्याजुं नं न्वचू तयो द्यगु खः ।

वास कारखानाय अनुगमन

असार २५ गते

खवप नगरपालिका अनुगमन समितिया कजि राजकृष्ण गोरया न्हयलुवाय् मंगलबार वास कारखानाय अनुगमन या बलय् स्वापु दःगु भ्वैत मरुगु खौं कांगु दः ।

सिन्का ल्याबोरेटोरिज प्रा.लि. खवपता दर्ता नवीकरण याड मःगु भ्वैत नपां स्वन्ह्या दुनयँ Effluent Treatment plan या लगबुक व रिपोर्ट नपां ज्वडः नगरपालिकाय् वा धःगु जुल ।

फोहर उपचार प्रणाली केन्द्र सञ्चालन नपां मज्गु व वास थःगु हे जग्गाय् द्वचिनय्गु यागु खानय् दः । डब्लू एच.ओ., जी एम पी गाइड लाइन काथं प्रमाणीकरण भ्वै नपां वास कारखानाय मतःगु खानय् दः ।

एभरेष्ट फर्मासिटिकल्स प्रा.लि.सं साइडबोर्ड छव दुनय तयमःगु नपां २०७६/७७ निसें नवीकरण मयागुलिं स्वन्ह्या दुनयँ

नवीकरण यो धायगु खौं वडा निरीक्षक रामकृष्ण प्रजापतिं धायो ।

अनुगमन समितिसं समितिया दुजः नपां वडाध्यक्ष श्यामकृष्ण खत्री (१) रोशन मैयाँ सुवाल, ज्ञानबहादर मानन्धर, रीता फसिकवा, खवप नगरपालिका स्यानिटेशनया नगर निरीक्षक दिलिप कुमार सुवाल, निरीक्षक रामकृष्ण प्रजापति, कर शाखाया मोहन देवी ब्याजु, जिल्ला प्रशासन कार्यालय भक्तपुरया यादव प्रसाद मिश्र, महानगरीय प्रहरी परिसरया प्र.स.नि. कमलकुमार श्रेष्ठ उद्योग वाणिज्य संघया राजु त्वानावासु, राष्ट्रिय उपभोक्ता मञ्चया लक्ष्मी भण्डारी घरेलु तथा साना उद्योगया संघया सुमित्रा श्रेष्ठ, भक्तपुर घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयया लक्ष्मी प्रसाद कासुला व खवप अस्पतालया मनिस ज्याखवपुं भूःगु जुल ।

स्थानीय लॉ जुव पिन्ता पुनर्ताजगी तालिम

(२०८१ असार १६ गते)

ख्वप नगरपालिकाया अनुगमन पुचः वास कारखानाय्

(२०८१ असार २६ गते)

लोकं ह्वागु डातापोल्हँ देगःया ३२२ दा या बुसा दौं (वर्ष बन्धन)
(२०८१ असार २२ गते)

सामाजिक सुरक्षा मत्ता काइपिन्ता बायोमेट्रिक मेरिफिकेशनया ज्या इवः सं
(२०८१ असार २१ गते)

